

Nr. 17 (1037)

1939.IV.27. Kaina 30 ct.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Laidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

VIRŠELYJE: 1 PSL. —

Vyt. Maželio nuotr.

4 PSL. — Iz. Girčio nuotr.

Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčios vidus

Vilniaus universitetas

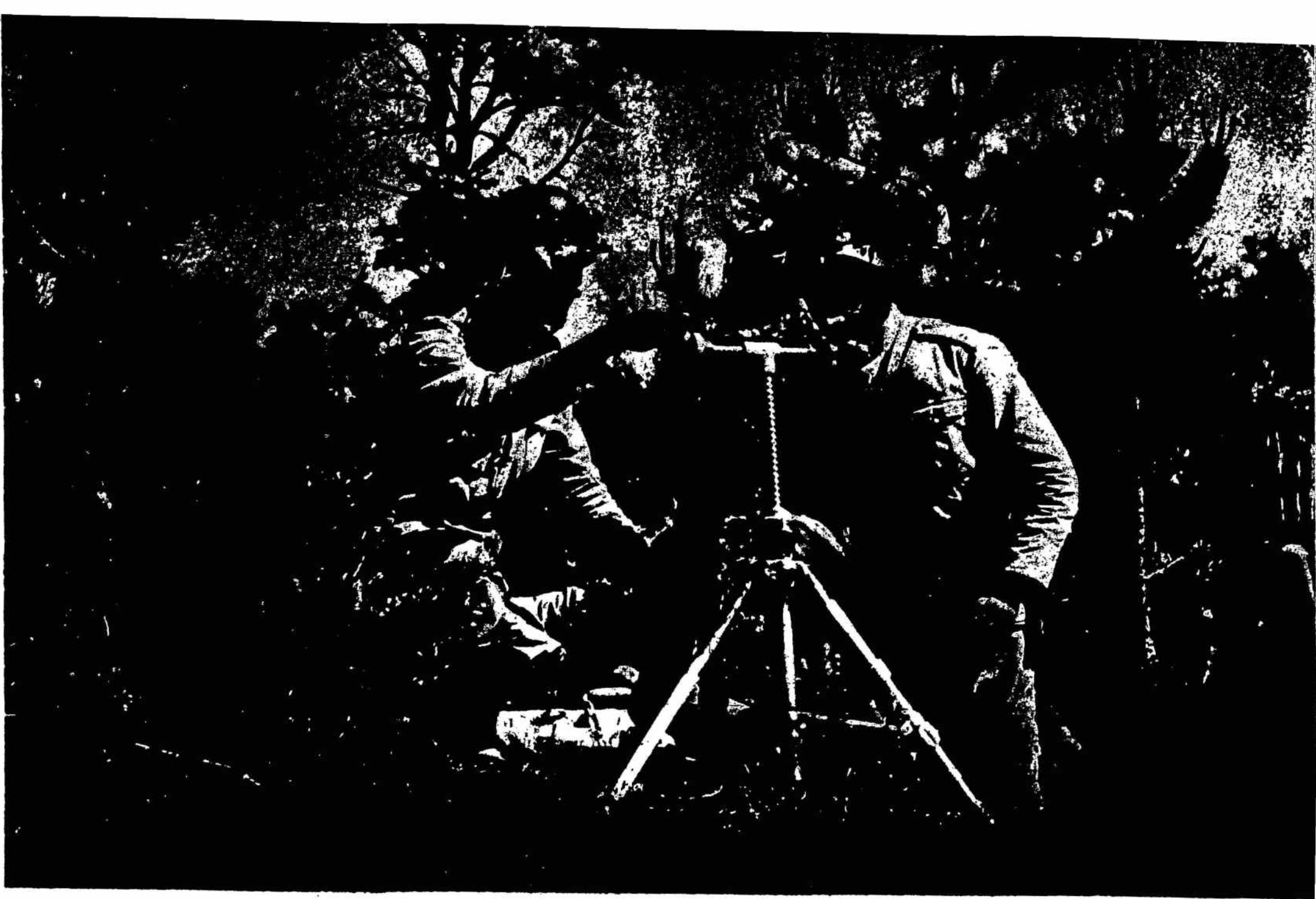
Mūsų važdininkai prisiekia,

M. Truso nuotr.

Mūsų minosvaidininkai prie savo pabūklo
Vyt. Maželio nuotr.

Karinė dvasia ir tvarka

Gyvendama didžiai neramius ginkluotosios taikos, dinamiško pasaulio jėgų judėjimo bei persiformavimo momentus, mūsų tauta kasdienių pavojų aki-vaizdoje kas metai, kas mėnuo ir beveik, galima sakyti, kas dieną vis glaudžiau buriasi aplink savo nepriklausomybės gynimo pagrindinį branduolį — kariuomenę. Paskutiniu metu su pasididžiavimu galima pažymėti, kad *tas plačių lietuviškosios visuomenės sluoksnių stingrus rikiavimasis į savąją ginklo pajėgą pasireiškia ne vien tik ryžtingu kariniu nusiteikimu, pakilia dvasia bei iškalbingais žodžiais, bet ir reikšmingais realiais veiksmais, saugumą vis labiau stiprinančiais darbais ir, palyginti, stambia materialine parama savosios kariuomenės kuo geriausiam fiziniam apginklavimui.* Vadinasi, kiekvienas savo Tėvynės ateitimi susirūpinęs tautietis šiandien ryškiau negu bet kada mato ir jaučia, kad tas tarpas tarp visuomenės ir savosios kariuomenės čia kalbama prasme siaurėja, kad ryžtingos, vieningos ir pakankamai moraliai ir materialiai ginkluotos tautos idealas mūsų Tėvynei Lietuvai nėra vien teoretiniai svajojimai ar šiaip sau parinkti skambesni žodžiai.

Visa tai rodo, kad laisvas, nepriklausomas lietuvis pagaliau visiems amžiams jau įsitikino ir giliai suprato, jog tautos nepriklausomybės gynimas yra mūsų visų svarbiausias uždavinys.

Kalbėdamas viešai per radiją Ginklų vajaus proga, mūsų kariuomenės vadas brigados generolas Raštikis pakartotinai pabrėžė, kad yra daug priemonių tautos bei valstybės saugumui stiprinti. Svarbiausios jų yra šios: *reali ir lanksti užsienio politika, tvarka valstybės viduje, tautos kultūrinis, moralinis ir ekonominis atsparumas, tikra vienybė ir tautos ginkluotosios jėgos — kariuomenė ir šauliai.* Mums, kariams, be abejo, pirmiausia visuomet rūpi savoji kariuomenė ir jos kuo glaudžiausi santykiai su plačiąja visuomene. Taigi, šiuo tautos visuotinio sukarėjimo momentu labai svarbu yra nors ir jau nebe pirmą kartą išsiaiškinti tuos kasdieninius, būtiniausius karinio gyvenimo dvasios ir tvarkos dalykus, kurie kam nors keltų nors ir mažiausio abejojimo, neaiškumo.

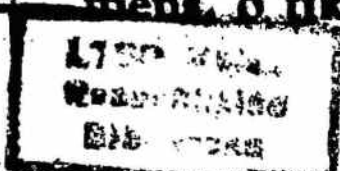
Nuolat linksniuodami: karinis gyvenimas, karinė dvasia, karinė drausmė ir tvarka, karinė išvaizda. . .

pagaliau turime konkrečiai išsiaiškinti ir giliai suprasti, kas gi pagaliau yra tas kariškumas.

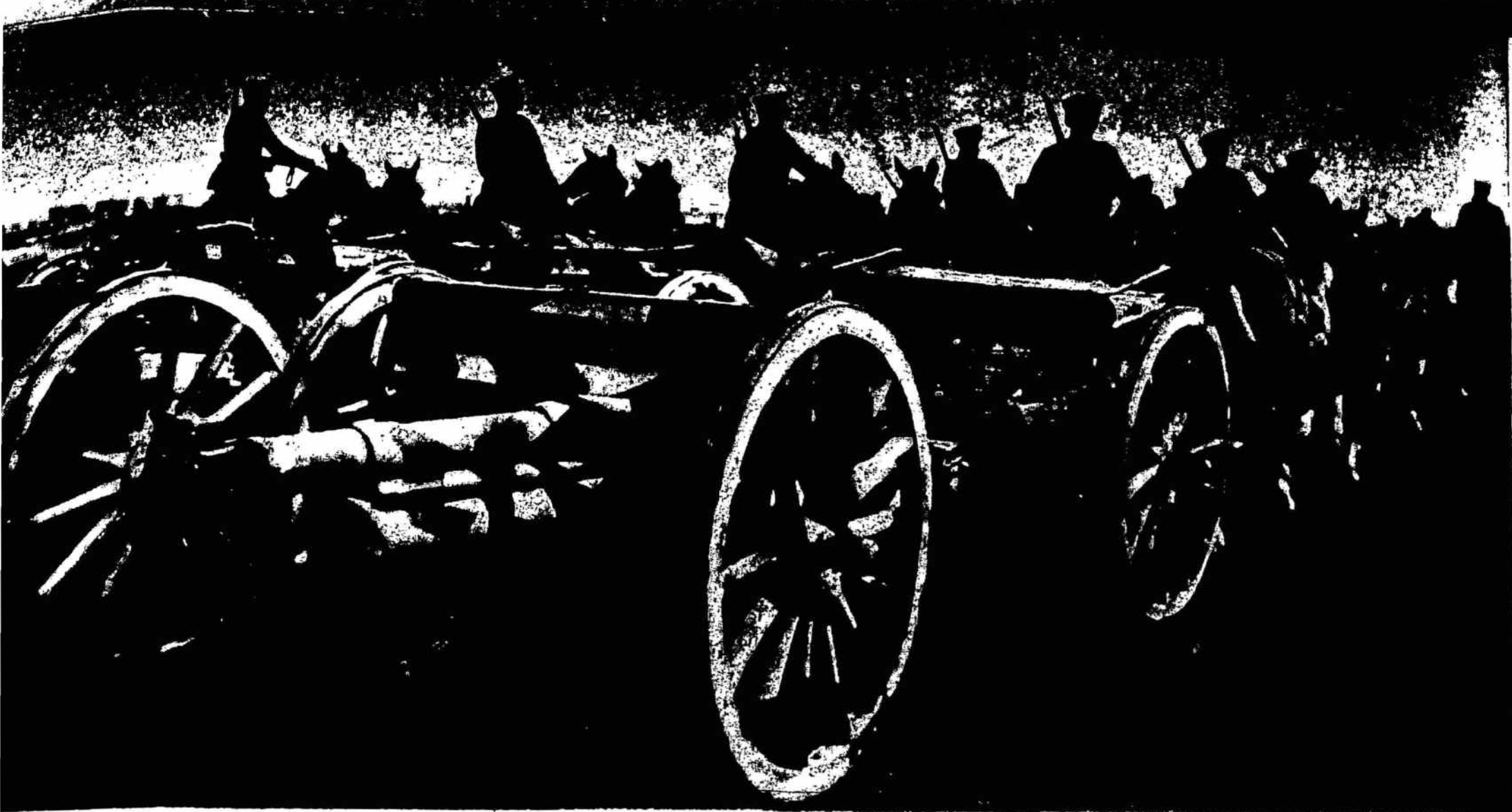
Visos šios čia tik ką išvardintos žodinės sąvokos mums atrodo pakankamai aiškios ir suprantamos, tačiau pilkoje kasdienybėje kažkaip realiai lyg ir neapčiuopiamos, miglotos, atitrūkusios, pernelyg specifinės. Tuo tarpu visa tai reikia suprasti ir peržvelgti paprastu, gyvenimišku, realiu žvilgsniu, šaltu vyrišku protu ir perjausti atvira lietuviška širdimi. Vadinasi, į tą visą lietuviškąjį kariškumą pažiūrėkime nesivaikydami jokių filosofijų apie ypač anksčiau dažnai linksniuotą militarizmą bei pacifizmą; pažiūrėkime, argi kažkas labai nepaprasto, negyvenimiško, baisaus ar sunkaus yra tas mums visiems taip reikalingas kariškumas.

Tur būt, nerasime pasaulyje nė vienos valstybės, kuri nebūtų suorganizavusi savosios kariuomenės. Lietuvos nepriklausomybei saugoti ir jai ginti laisvės kovų ugnyje sukurta mūsų kariuomenė iki šių dienų išaugo į galingą, palyginti, modernią karinę jėgą, be abejo, atitinkamai sveriančią ir bendrosios pasaulio taikos sargyboje. Nors ir nelauktų paskutinio meto pasaulio įvykių akivaizdoje, Lietuvos kariuomenė, visos tautos remiama, jau ir dabar yra pasirengusi ginti ir, reikalingai esant, ginti mūsų krašto neliečiamybę.

Taigi, esant savajai kariuomenei — visiems sveikiems vyrams yra reikalinga atlikti karinę prievolę, nes Lietuvos nepriklausomybės ir jos žemių neliečiamybės gynimas yra visų Lietuvos piliečių ir visų lietuvių aukščiausias tikslas ir garbingiausia pareiga. Kiekvienam suprantama, kad šios didžios ir garbingos prievolės atlikimas nėra kokia nors maloni pramoga, o tik kiekvienam jaunam vyrui labai rimta pareiga, ilgas, įtemptas darbas ir tuo pačiu geriausioji gyvenimo mokykla. Jokis svarbus, didelis ir daug kainojąs darbas neįmanomas be tokio pat didumo tvarkos, drausmės, sąžiningumo ir pasiaukojimo. Taigi, karinis didžiulės, sudėtingos kariuomenės organizacijos gyvenimas savaime turi būti tvirtai sudrausmintas, vyriškai kietas, pavyzdinai tvarkingas ir pripažįstas ne atskiro asmens, o tik viso didžiulio kolektyvo interesus. Karinė

Mūsų raitoji baterija parade

tvarka ir drausmė, kad ir smulkiausiuose karinio gyvenimo dalykuose, mokymo ir auklėjimo atžvilgiu turi pagrindinės ir lemiamos reikšmės. Kiekvienas neapdairumas, apsileidimas ar ištvermės stoka — taikos metu silpnina didžiulę kariuomenės sielą, jos karinio pajėgumo dvasią bei vertę, o karo atveju lemia pralaimėjimą.

Kariuomenės karui parengimo darbas iš vadovybės ir iš visų laipsnių viršininkų be jokio pasigailėjimo ir kompromiso griežtai reikalauja didelio planingumo, aukšto pasirengimo, ištvermės, kantrybės, pasiaukojimo. Dideli iš viso krašto pareikalaujami, ir kaip brangios patriotinės visuomenės aukos gaunami, materialiniai ištekliai kariuomenei išlaikyti, jai mokyti ir nuolatos ginkluoti, — negailestingai įpareigoja ir kiekvieną karį dirbti visu rimtumu, atsidėjus, persiėmus tvirta valia ir šventa pareiga; *dirbti ne kieno nors naudai ar malonumui, bet tikrai visų Lietuvos žmonių saugumui, laisvei ir senajai mūsų didvyriškosios Tėvynės garbei.* Ne rafinuoto salioninio švelnumo, bet kieto, tikro vyriškumo ir kantrybės iš kiekvieno pareigūno pareikalauja kruopštus kasdieninis karių darbas. Tą darbą dažniausiai lydi ir fizinis nuovargis, šaltis, darganotos dienos ir naktys, dulkėmis persunkti vasaros karščiai, bet drauge ir giedri, vyriška nuotaika, galingas karinio kolektyvo jausmas, vieningas draugiškumas, efektingas bendrojo gyvenimo ir karinių darbų didingumas, imponuojanti visų bendromis pastangomis sukuriama valios ir plieno galybė...

Suprantama, kad kiekvienam žmogui dėl savo prigimties netobulumo nuolatos kovojančiam pačiam su savimi, su neveiklumo, apsileidimo ar tuščio malonumo bei nuolatinio ilsėjimosi progų ieškojimu, — čia anksčiau trumpai pavaizduoto karinio gyvenimo ir darbo akivaizdoje tenka tvirtai paimti save į rankas, kantriai, atidžiai ir sąžiningai visa pildyti ir dirbti, kad greitu laiku susiformuotų tvirtas vyriškas, užgrūdintas būdas, kieta, ryžtinga kario valia; kad karinis gyvenimas ir darbas rodytųsi artimas, savas, su noru ir pamėgimu kruopščiai ir giedriai nusiteikus dirbamas.

Taip susikristalizavusi vyro asmenybė ir išviršiuje nepaslepiamai spinduliuoja energija, pasitikėjimu savimi, subrendusio vyro žvalumu ir drauge kukliu, kultūringu drausmingo kario paprastumu. Tai štai kodėl toks, o ne kitoks mūsų karinis gyvenimas ir darbas, štai kam reikalinga griežta karinė drausmė ir tvarka, štai kokia yra tikrai karinė išvaizda.

Labai svarbu, kad tas tikrasis kariškumo supratimas būtų kuo giliausias ir sąmo-

ningas mūsų šių dienų karinės dvasios apimtoje visuomenėje, o tuo pačiu jis bus iš karto aiškesnis ir artimesnis naujai į kariuomenės eiles ateinantiems Lietuvos vyrų tūkstančiams.

Tokiu atveju į kariuomenę atvykusiam naujokui karinis gyvenimas neatrodys kažkoks keistas, sunkus, slegiantis, pilnas įvairių neįprastų reikalavimų. Juk argi tame kariškume kažkas ypatingo, jeigu vos į kariuomenę atvykę jauni vyrai turi nemažą vargo ir darbo, kol įpranta ir išmoksta pačių paprasčiausių kultūringo, tvarkingo žmogaus gyvenimo dalykų, kol priverčiami laikytis drausmės ir tvarkos? Argi ne kiekvieno žmogaus, kiekvienos šeimos ar organizacijos gyvenimas turi būti tvarkingas, o kiekvienas darbas — planingas, sąžiningas ir mėgiamas; argi neturi būti rimtas elgimasis ir tinkamas santykiavimas su aplinkuma, su sau lygiais, su vyresniaisiais? Ar tai kariškumo reikalas mokyti jauną kareivį nors pakenčiamu būdu valgyti, tinkamai elgtis prie stalo, susitvarkyti rūbus ir avalinę einant miegoti, jausti pareigą visuomet

Kariuomenės Vado pareiškimas

Kariuomenės Vadas b. gen. St. Raštikis, grįžęs iš Berlyno, kur jis dalyvavo Vokietijos Reichskanclerio Hitlerio 50 metų amžiaus sukakties iškilmėse, mūsų karinei spaudai pareiškė tokių minčių:

Vokietijos Reichskanclerio Hitlerio vardu buvau gavęs Vokietijos užsienių reikalų ministro von Ribbentropo kvietimą dalyvauti kariuomenės parade, kuris buvo ruošiamas Reichskanclerio Hitlerio 50 metų amžiaus sukakties proga. Šia proga pasinaudodamas, Vokietijos sostinėje Berlyne iš viso esu išbuvęs keturias dienas ir dalyvavau visose tose iškilmėse, į kurias buvo pakviesti ir kitų valstybių svečiai. Buvo suvažiavę gan daug svečių iš įvairių valstybių, k. a.: iš Italijos, Ispanijos, Japonijos, Vengrijos, Slovakijos, Rumunijos, Pietuslavijos, Graikijos, Bulgarijos, Turkijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Belgijos, Bolivijos, Norvegijos, Danijos, Švedijos, Suomijos, Brazilijos, Olandijos, Portugalijos, Siamo ir kt. Svečių tarpe buvo žymių asmenybių, kurių tarpe ypatingą dėmesį kreipė į save pagarsėjęs drąsus Alkazaro gynėjas ispanų generolas Moscardo.

Svečiai užsieniečiai visą laiką gyveno Adlon'o viešbutyje — Unter den Linden.

Kiekvienai, tai ir mūsų, delegacijai atvykstant į Berlyną ir išvykstant, prie Adlon'o viešbučio Unter den Linden buvo išrikiuota Vokietijos kariuomenės Berlyno pėstininkų pulko garbės kuopa su orkestru, kuri sutiko delegaciją, gerbdama ginklu ir karinėmis ceremonijomis. Šios iškilmės sutraukdavo prie viešbučio labai daug žiūrovų.

Pirmą dieną, t. y. balandžio m. 19 d., visos delegacijos pagerbė žuvusius Vokietijos karius, prie jų paminklo sudėdamos savo vainikus. Šio pagerbimo ceremonijos buvo gan trumpos ir paprastos, bet išpūdingos. Mūsų vainikas, papuoštas Vyčio Kryžiaus kaspinais, turėjo užrašą: „Kariams, žuvusiems už Vokietijos laisvę. Lietuvos kariuomenės vadas. 1939. IV. 19“.

Tą pačią dieną vokiečių kariuomenės vadas generolas von Brauchitsch Bristol viešbutyje suruošė pietus, į kuriuos buvo pakviesti svečiai užsieniečiai, bet tik kariai. Čia man teko užmegsti naujas pažintis ir susitikti su keliais senais pažįstamais ir mokslo laikų draugais.

kuo švariausiai prižiūrėti savo ginklą, šarvuotę, uniformą? Ar kariškumas čia kaltas, kad, ypač anksčiau, kai kurie inteligentai pradžioje labai nenoriai plauna savo vartojamą valgiui indą, kad jaučia kažkokį pažeminimą išsišluoti, išsišvarinti savo gyvenamąją patalpą, kad pirmiau už ūkininkaitį ar darbininką pradeda dejuoti, kad lauke nepakenčiamas oras, kad ji slegiančiai veikia viršininkų komandos, reikalingos pastabos ar stovėjimas ramiai rikiuotėje? Kiekvienas jaunas kareivis turi žinoti, kad kareivinės yra ne koks prabangus bendrabutis, o tik kukli, paprasta, tačiau tvarkinga ir švari karinio gyvenimo ir rengimosi kariui mokykla. Juk apkasuose karo metu taip pat niekas neduos tarnų, o ir ten reikės laikytis tam tikro tvarkos ir švaros minimumo. Reikės kovoti ne tik su priešu, bet ir su įvairiomis ligomis, su jų plitimu. Juk

Vokietijos Reichskanclerio Hitlerio gimimo dieną, t. y. balandžio m. 20 d., jam pagerbti ant Šarlotėnburg'o plento prie aukštosios technikos mokyklos buvo labai didelis kariuomenės paradas, užtrukęs keturias valandas. Šiame parade ypatingai buvo pabrėžta didelė vokiečių kariuomenės motorizacija ir didelis artilerijos, prieššarvinių, priešlėktuvinų ir šarvuotų dalių skaičius. Pėstininkai ir ypačiai kavalerija ir arklių traukiama artilerija skendo labai didelėje motorizuotų dalių ir dalinių masėje. Iš viso parade dalyvavo dvi lėktuvų eskadros, Berlyno sargybų pulkas, Potsdamo puskarininkų mokykla, jūrininkų pulkas, aviacijos pulkas (pėsčios), parašiutininkų rinktinė, Berlyno priešlėktuvinės apsaugos motorizuota rinktinė, generolo Göringo aviacijos motorizuotas pulkas, priešlėktuvinės artilerijos motorizuotas pulkas, viena lengvoji divizija, viena motorizuota divizija, viena pilnos sudėties sustiprinta paprasta divizija, šarvuotų ginklų mokykla, viena šarvuota divizija, septynios grupės sunkiausios artilerijos ir kitos specialinės dalys.

Paradas buvo išpūdingas. Viskas buvo atlikta pavyzdinčiai ir labai punktualiai.

Gražų išpūdį darė taip vadinamas vėliavų batalionas. Jį sudarė visos vokiečių sausumos kariuomenės, aviacijos ir jūros laivyno atsiųstos pulkų vėliavos ir jų palydovai — asistentai.

Parado metu buvo organizuota aktyvi priešlėktuvinė apsauga: ant kai kurių namų stogų mačiau išstatytus priešlėktuvinis pabūklus; ore patruliavo lėktuvai — naikintojai.

Po parado 17 val. 25 min. užsienio svečiams buvo suruoštas priėmimas pas Reichskanclerį Hitlerį. Tai įvyko naujuose Kanclerio rūmuose (Neue Reichskanzlei), kur didžiulėje marmuro salėje (Marmorgalerie) visi delegatai buvo pristatyti Reichskancleriui Hitleriui. Per šį priėmimą turėjau progos kiek pakalbėti su pačiu Kancleriu Hitleriu.

Vakare visi dalyvavome operos teatre iškilmingame spektaklyje. Buvo parodyta Lehár'o operetė „Linksmoji našlė“ (Die lustige Witwe). Po to Adlono viešbutyje buvo rautas.

Balandžio 21 dieną svečiams buvo parodyta Vokietijos aukštoji fizinio lavinimo mokykla ir olimpi-

ir čia kovotojas inteligentas turės vadovauti ir būti pavyzdžiu kovotojų masėms iš plačiausių visuomenės sluoksnių.

Tai štai kur daugiausia pasireiškia tas tariamasis nepaprastas, sunkus, savotiškas kariškumas. Štai kokiu gyvenimišku paprastumu ir natūralia, aiškiai suprantama linkme turi paaikškinti ir suprasti didžiulės kariuomenės organizacijos ir kiekvieno jos nario gyvenimo, dvasios ir tvarkos savumus. O tas gyvenimas yra ne kas kita, kaip tikrai vyriškas, tvarkingas, ryžtingas ir giliai prasmingas krašto sargyboje kolektyviai nuolatos budinčių rinktinių Lietuvos vyrų gyvenimas. Mūsų pareiga tą gyvenimą kurti, parodyti kitiems, sąmoninti visuomenėje, kad ji pilnai pažintų ir suprastų visa tauta, kad jam nuo mažens rengtųsi visi laisvosios lietuvių tautos vyrai.

nis stadionas. Iš ten visi nuvažiavome į Potsdamą — buvusių Vokietijos kaizerių rezidenciją. Apžiūrėjome naujuosius rūmus (Neues Palais). Prie rūmų svečius sutiko karo orkestras ir garbės kuopa, aprenkti istoriniais Friedrich'o Didžiojo laikų labai spalvingais drabužiais — uniformomis: baltos kelnės, minkštos plačios skrybėlės, pudruoti ilgaplaukiai parukai, senoviški karabinai. Nuo vartų iki rūmų špalieriais stovėjo Potsdamo kadetų korpuso auklėtiniai: jauni berniukai, aprenkti Friedrich'o Didžiojo laikų pažų uniformomis. Žydinčių medžių (apie Potsdamą dabar pats medžių žydėjimas), popietinės saulės spindulių ir gražių pilies rūmų fone viskas tai sudaro labai gražų ir malonų vaizdą.

Grižtant iš Potsdamo į Berlyną, mums buvo parodyta kelios dešimtys kilometrų naujosios autostrados.

Tos dienos vakare Kaiserhof'o viešbutyje svečiai buvo vaišinami Vokietijos užsienių reikalų ministerio von Ribbentropo. Čia dalyvavo daug Vokietijos vyriausybės, kariuomenės vadovybės ir nacionalsocialis-

tų partijos atstovų. Čia turėjau progos pakalbėti su ministru von Ribbentropu, kariuomenės vadu generolu von Brauchitsch ir kitais.

Balandžio 22 dieną Döberitz'o poligone svečiams kariams buvo parodytas pėstininkų kuopos (bataliono sudėty) puolimas visų pėstininkų sunkiųjų ginklų kautynių šaudymais, tankų priešpuolis ir jo atrėmimas prieštankiniais pabūklais (motorizuota tokių pabūklų kuopa). Pratimas buvo vaizdingas ir pamokas.

Dar teko apžiūrėti pėstininkų karo mokykla, kuri dabar patalpinta tose būstinėse, kurios buvo pastatytos Berlyno sportinės olimpiados laikais užsieniečiams sportininkams apgyvendinti (Olympisches Dorf). Tuo visa programa ir buvo baigta.

Atsakingi Vokietijos asmenys, su kuriais man teko Berlyne susitikti, pabrėždavo, kad jie nori tik gerų santykių su Lietuva, ir kad Lietuvai iš Vokietijos pusės negresia joks pavojus.

Priėmimu Berlyne, gautais išpūdžiais ir bendrai savo kelione aš esu patenkintas, ir manau, kad ji buvo naudinga.

Mirė V. D. Univ-to prorektorius prof. Juozas Blažys

Balandžio 25 d. 13 val. 30 min. Karo Ligoninėje mirė Vytauto Didžiojo Universiteto prorektorius ir medicinos fakulteto nervų ir psichinių ligų katedros vedėjas prof. Juozas Blažys. Jo mirties priežastis — staigus širdies smūgis. Prieš keletą dienų velionis krūtinėje pajuto tik nežymų skausmą.

Staiga mirusis a. a. prof. Juozas Blažys gimė 1890 m. gegužės 2 d. Šiaulių mieste. Čia baigė gimnaziją, o 1908 m. Petrapilio univ-te pradėjo studijuoti gamtos mokslus. 1909 m. perėjo Petrapilio Karo Medicinos Akademiją, kurią 1914 m. baigė gydytojo laipsniu. D. karo metu tarnavo rusų kariuomenėje, o 1918 m. grįžo į Tėvynę. Pradžioje dirbo Tauragės psichiatinėje ligoninėje, vėliau buvo jos direktorium, kartais eidamas ir apskr. gydytojo pareigas. 1924 m. buvo pakviestas į Aukštuosius Kursus Kaune, skaityti paskaitas nervų ir psichiatrinių ligų klausimais. Išaugus mūsų universitetui, šį kursą čia skaitė iki savo netikėtos mirties. 1938 m. gegužės mėn. buvo V. D. Un-to prorektoriumi.

A. a. prof. Juozas Blažys buvo žymus mokslininkas ir visuomenininkas.

Italų meno savaitė Kaune

Balandžio 24 d. Valstybės Teatre kamerinės muzikos koncertu prasidėjo italų meno savaitė, kuri truks iki balandžio 30 d. V. Teatre per šią savaitę bus pavaizduota muzikinė ir dramatinė italų kultūra.

Tą pačią dieną V. D. Kultūros Muziejuje atidaryta žymiųjų italų dailininkų grafikos darbų, foto meno ir foto nuotraukų paroda. Parodos atidarymo iškilnėse dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas

Smetona, ministras pirmininkas b. gen. Černius, Seimo pirmininkas, vyriausybės nariai, Italijos įgaliotas ministras Lietuvai Di Giura, mūsų vyriausybės nariai. Parodą atidarė švietimo ministras Dr. Bistras.

Po šios savaitės eis 13 italų dokumentalių filmų savaitė.

Pasitarimai Kultūros Fondo reikalu

Balandžio 24 d. Švietimo Ministerijos būstinėse įvyko sukviestų visuomenės atstovų pasitarimas Kultūros Fondo reikalu. Pasitarimą atidarė ir jam pirmininkavo švietimo ministras Dr. Bistras. Pasitarime buvo svarstoma, ar steigti Kultūros Fondą, ar Kultūros Rūmus. Savo nuomonės pareiškė visa eilė visuomenės atstovų, rašytojų, žurnalistų. Švietimo ministras savo atidarymo žodyje pažymėjo, kad svarbiausias uždavinys yra paruošti Kultūros Fondo Statutą, kuris turės būti priimtas įstatymo tvarka.

Lietuvos Vokietijos derybos

Pereitą sekmadienį, balandžio 23 d. į Berlyną išvyko mūsų delegacija derybų, svarstyti su Klaipėdos krašto Vokietijai perdavimu iškilusiems ekonominiams, finansiniams ir uosto klausimams. Balandžio 24 d. Berlyne įvyko Lietuvos ir Vokietijos delegacijų plenumo posėdis. Atskirai tarėsi ir abiejų delegacijų pirmininkai. Balandžio 25 d. posėdžiavo delegacijų pirmininkai su ekspertais. Tą pačią dieną vokiečių telegramų agentūra paskelbė komunikatą, pranešdama apie Lietuvos delegacijos atvykimą į Berlyną ekonominių santykių klausimui su vokiečių vyriausybe tvarkyti. Agentūra priduria, kad bus tariamasi ir dėl laisvo uosto įsteigimo Lietuvai Klaipėdoje.

Laimingai tautos ateičiai žiaurus gyvenimo įstatymas reikalauja ne vien kūrybinio darbo, bet ir kraujo aukų

MŪSŲ MINISTRAI LANKOSI PROVINCIOJE

Naujosios vieningo darbo Ministrų Tarybos nariai, giliai įvertindami gyvenamojo momento svarbumą ir vieningas, patriotines mūsų plačiosios visuomenės nuotaikas, paskutiniu metu pradėjo lankytis provincijoje, darydami pranešimus apie vyriausybės darbų gaires, apie mūsų krašto vidaus būklę bei pasaulio įvykius, išklaudydami vietos gyventojų sumanymų bei pageidavimų.

Pereitą sekmadienį, balandžio 23 d., mūsų ministrai lankėsi provincijoje net trijose vietose: Vilkaviškyje, Alytuje ir Kėdainiuose.

Į Vilkaviškį buvo nuvykę krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis ir švietimo ministras Dr. Bistras. Vyriausybės narių pranešimą visuomenei parapijos salėje surengė kelių Vilkaviškio organizacijų vardu sudarytas komitetas. Visuomenės vardu vyriausybę pasveikino ir susirinkimui pirmininkavo adv. Kubilius. Pirmiausia kalbėjęs krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, ir pasveikinęs Vilkaviškio visuomenę kariuomenės ir šaulių vardu, ypačiai pabrėžė mūsų Ginklų Fondo rėmimo reikalą. Ministras reikšmingai pabrėžė, kad *kuo didesnis pavojus, tuo turi atsirasti daugiau ryžto jį sėkmingai nugalėti*. Mūsų priešas bus tas, kuris mus kada nors puls ginklu. Taigi, mes jį turėsime sutikti „ne su duona ir druska, ne vergo nusilenkimu, bet ginklu“. Toliau krašto apsaugos ministras pabrėžė didelę mūsų ūkininkų paramą, kurią jaučia mūsų kariuomenė. Tuo pačiu kariuomenė yra pasiryžusi atsidėkoti ūkininkams ir, esant reikalui, gins Lietuvos ūkininkų laukus ir sodybas. Baigdamas krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis pažymėjo, kad jeigu nepriklausomybės kūrimo laikais, palyginti, nedaug tebuvo savanorių, nugalėjusių Lietuvos priešus savo ryžtumu, tai kariuomenė tikisi, kad jei dabar būtų reikalas — *visa tauta stotų savanoriais, ir priešas būtų atremtas*. Ministro kalba susirinkusiųjų buvo palydėta ilgu, nuoširdžiu plojimu.

Švietimo ministras Dr. Bistras, plačiai nušviedamas vidaus ir užsienio politikos būklę, pažymėjo, kad vyriausybė pasiėmė suvienyti tautą. Šiam pažadui ištesėti turėtų daug padėti pati tauta. *Paramą ūkininkams vyriausybė teiks ne masiškai, bet individualiai, atsižvelgdama į atskirų ūkininkų pajėgumą, į jų tvarkymąsi ir kt.* Visos vidaus reformos vyriausybės yra daromos atsargiai ir planingai. *Mums reikalingas visiškas pasitikėjimas savo vyriausybe, neklausant įvairiausių gandų, kurių skleidėjų tikslas kaip nors pasikasti po mūsų nepriklausomybės pamatais.* Pasaulinių įvykių šio momento būklę ministras pavadino pertrauka tarp karo pavojaus, taigi, šią pertrauką reikia panaudoti kūrybiniam darbui. Savo pranešimą baigdamas, švietimo ministras Dr. Bistras vyriausybės vardu kreipėsi į visuomenę, kviesdamas sudaryti vieningą šeimą, pasitikėti savo darbu, nes vienybė yra didelis laisvės ir nepriklausomybės laidas. Susirinkimas baigtas Tautos himnu. Pranešimo klausėsi apie pusantro tūkstančio žmonių.

Alytuje, šaulių namų salėje, pranešimą padarė žemės ūkio ministras J. Krikščiūnas. Susirinkime dalyvavo Alytaus Žemės ūkio Draugijos nariai (buvo jų visuotinis susimas) apie 600 ūkininkų. Žemės ūkio ministras kalbėjo žemės ūkio klausimais. Pradžioje

ministras pareiškė, kad valdymo sistema palikusi ta pati. Vyriausybė, sekdamą Respublikos Prezidento nustatytomis režimo gairėmis ir griežtai laikydama Konstitucijos nustatytos santvarkos, dirbs artimame kontakte su seimu, didžiai vertindama jo bendradarbiavimą. *Vyriausybė stengsis darbui konsoliduoti visas gyvybines ir kūrybines darbo jėgas. Ūkininkų būklę gerinti būsią galima tik pamažu, bendromis ūkininkų ir vyriausybės pastangomis.* Vyriausybė yra nusistačiusi ir toliau išlaikyti lito pastovumą. Toliau ministras nurodė, kad alytiškiams reikėtų daugiau dėmesio kreipti į pieno, paukščių ir linų ūkį. Dėl praėjusių metų gero javų derliaus visame pasaulyje, gerų grūdų kainų laukti nėra pagrindo. *Todėl ūkininkams reikia vienas ūkio šakas siaurinti, o kitas plėsti, o taip pat burtis į kooperatyvus ir juos stiprinti. Tuo atveju ūkininkai sulauksią ir vyriausybės paramos.* Po kalbos žemės ūkio ministras atsakė į ūkininkų paklausimus, tarp kitų pažymėdamas, kad dėl miško medžiagos pirkimo vyriausybė yra numačiusi padaryti konkrečių sprendimų.

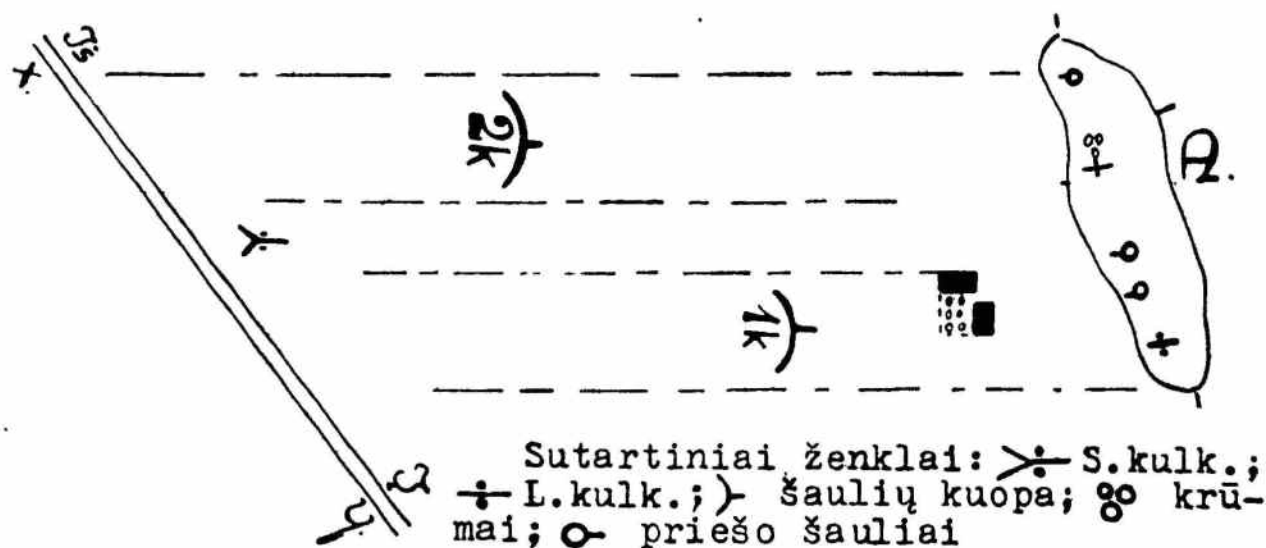
Kėdainiuose, gimnazijos salėje, kur dalyvavo apie 600 žmonių, pranešimą padarė teisingumo ministras Dr. Antanas Tamošaitis. Vyriausybės vardu pasveikinęs Kėdainių visuomenę, ministras pažymėjo, kad lietuvių tauta, kadaise sudariusi galingą politinį vienetą, vėliau buvo praradusi savo politinę nepriklausomybę, tačiau tautinę nepriklausomybę didžiausiomis pastangomis išlaikė iki 1918 m. ir geriausiųjų savo sūnų krauju iškovojo laisvę. *Nuoširdi, gili savo krašto meilė, vieningas visų ryžtumas, gilus laisvės jausmas išlaisvino ir prikėlė tautą naujam gyvenimui.* Šiandien, žaibiškai besikeičiant tarptautinei politinei būklei, vėl niukiasi padangė, reikalaujama iš mūsų dar didesnio vieningumo, ryžtumo ir susiklausymo. Smūgis, skaudžiai paveikęs mūsų Tėvynę šiais metais, mūsų kraštą paveikė moraliai ir materialiai. Tačiau ką nors dėl to kaltinti būtų didžiausia klaida. *Pats didžiausias naujosios vieningo darbo vyriausybės uždavinys — ginti kraštą nuo visų galimų jį ištikti audrų ir pavojų. Šiandien labiau negu bet kada visa tauta turi vadovautis tautos laisvės šūkiu, ir mus palietę sunkumai bus sėkmingai nugalėti. Šiandien negali būti nė kalbos apie bet kokį susiskaldymą. Visi kaip vienas turime siekti vienybės. Turime skubiai pamiršti savo smulkiuosius reikalus, o visomis sujungtomis jėgomis vieningai siekti tautos laisvės idealų.* Tautinė vienybė turinti eiti toli į tautą, kuri turinti pasidaryti vienalytis tautinis vienetas. Toliau teisingumo ministras pabrėžė, kad *daugumas iš kaimo kilusiųjų inteligentų šiandien jau nutolo nuo kaimo. Vyriausybė pareikalaus, kad valdininkai paslaugiai patarnautų žmonėms ir kad jiems būtų nuoširdžiai padedama. Ir čia turės būti vienybė, vieno didžiausio tikslo siekimas!*

Naujoji vieningo darbo vyriausybė neateina sukurto griauti, bet ir toliau tęsti pradėtąjį darbą. Tautos vienybės bus reikalaujama visose gyvenimo srityse. Tauta turi tvirtai tikėti savo ateitimi. Mes turime pakankamai jėgų savo nepriklausomybei išlaikyti. Visa tauta turi būti įtraukta į kuriamąjį darbą. Kiekvienas turi savo širdyje jausti garbingą pareigą kraštą ginti ir atiduoti jam visas savo jėgas. Kiekvie-

Sunk. kulk. skyrininko veiksmai skverbiantis į priešų gilumą

Priešas ginasi A — aukštumoje. Batalionas puola priešą dviem kuopomis pirmame skaidinyje. Dešiniąją 1. kuopą šaudo priešų šauliai ir lengv. kulkosvaidis reta ugnimi. Kuopa yra prislinkusi 200 m atstume nuo priešų. Kairioji 2. kuopa, smarkiai šaudoma s. k. ir artilerijos ugnimi, pamažu veržiasi pirmyn ir yra apie 400 m nuo priešų. Savarankiškai veikia s. k. yra ugniavietėje prie kelio x — y. Šis s. k. šaudo pro paliktą tarpą tarp priekinių kuopų į priešų 1. kulkosvaidį, esantį prie krūmo. Tas kulkosvaidis trukdo 2. kuopai slinkti pirmyn (žiūr. brėž.).

Pratimas prasideda, kai s. k. skyrininkas paleidžia ugnį į priešų 1. kulkosvaidį, kuris yra prie krūmo. Tuo laiku pas skyrininką atbėga 1. kuopos vado ryšininkas ir praneša žodžiu, kad kuopos du būriai rengiasi įsiskverbti į A — aukštumą, bet priešų 1. k. gerokai trukdo, šaudydamas iš A — aukštumos pietinio pakraščio. Kuopos vadas reikalauja, kad s. k. tą priešų 1. k. sunaikintų. S. k. būrys, kuris rėmė 1. kuopos puolimą, nustojo šaudęs prieš 10 min.

S. k. skyrininkas, gavęs tokį ryšininko pranešimą, sprendžia: ar šaudyti senąjį taikinį, ar padėti 1. kuopai įsiveržti į A — aukštumą; jei nevykdys duotojo pirmojo uždavinio, t. y. nešaudys 1. k., kuris trukdo slinkti 2. kuopai, tai toji kuopa dar labiau nukentės nuo priešų ugnies ir atliks. Jei skyrininkas vykdys 1. kuopos ryšininko reikalavimą ir remis tos kuopos skverbimąsi priešų gilumon, tai šiuo atveju padės nublokšti priešą, kuris sparnine ugnimi šaudo 2. kuopą. Skyrininkui iš pranešimo aišku, kad 1. kuopa tik tada įsiskverbs į gilumą, kai s. k. šaudys priešų 1. k., esantį A — aukštumos piet. pakraštyje. Skyrinin-

nas lietuvis turi būti nepalaužiama moralinė tvirtovė: giliai įsisąmoninęs ir supratęs savo tautos siekimus, jos rūpesčius, pasiryžęs kiekvienu metu savo tautai aukotis ir ją ginti. Tame tautos stiprybė ir ateitis.

Šiandien aktualiausi — krašto gynimo reikalai. Per Ginklų Fondą visi turime remti savo kariuomenę. Kariuomenės talkininkė — šaulių Sąjunga. Kiekvienas lietuvis turi būti šaulių eilėse ir, reikalui esant, griebtis ginklo. Visuomenė turi eiti išvien su vyriausybe. Reikia pamiršti senus vaidus ir visiems dirbti vieningą darbą, — pabrėžė baigdamas teisingumo ministras Dr. Antanas Tamošaitis. Jo kalba keletą kartų buvo pertraukta nuoširdžiomis ovacijomis. Kėdainiškių susirinkimui entuziastiškai pritariant, buvo pasiūstyti sveikinimai Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai, ministrui pirmininkui b. gen. Černiui ir kariuomenės vadui b. gen. Raštikiui.

kas nusprendęs greitai padaro išvadą, kad reikalinga remti 1. kuopos skverbimąsi į priešų gilumą.

S. k. skyrininkas negali iš dabartinės padėties šaudyti naujojo taikinio — priešų 1. k., kuris trukdo 1. kuopos puolimą. Jis įsako s. k. keisti ugniavietę pirmyn, nurodydamas rajoną vietiniais daiktais, o pats skuba pas 1. kuopos vadą. Taikytojui, 2 nr. vadovaujant, s. k. nutraukiamos į uždangą, parengiamas nešti, ir visa tarnyba, prisidengdama uždangomis, vyksta į nurodytą rajoną.

Skyrininkas, atvykęs pas 1. kuopos vadą, gauna iš jo tokį įsakymą:

„Kuopos du būriai, prisidengdami vienkiemiu su sodu, skverbsis į A — aukštumą. Priešų 1. k. šaudo kuopą iš A — aukštumos pietinio pakraščio. S. k. tuojau paleisti ugnį į priešų 1. k. S. k. pradėjus šaudyti, kuopa pradės puolimą“.

S. k. skyrininkas duotą įsakymą pakartoja ir žvalgo s. k. ugniavietę. Atvykus tarnybai su s. kulkosv. į nurodytą rajoną, skyrininkas šaukia pas save kulkosv. 1, 2 ir 3 nr. nr., duoda jiems uždavinius ir nurodo, kur statyti s. k. į ugniavietę. Šiuo atveju, stant s. k. į ugniavietę, nereikia kreipti daug dėmesio į slaptumą, čia svarbu, kad būtų paleista greita ugnis. Skyrininkas komanduoja: „Į šaudantį aukštumos pietiniame pakraštyje priešų 1. kulkosvaidį, 400, 100 šūvių, spiečiant — ugnis!“ 2 nr. greitai nusitaiko ir paleidžia ugnį. Skyrininkas, matydamas mažus kulkų perlėkimus, vėl komanduoja: „žemiau!“ Taikytojas, tinkamai pasukdamas sklaidomąjį ratuką, vamzdį nuleidžia žemiau. S. k. pradėjus šaudyti, priešų 1. k. nutyla, o 1. kuopos du būriai įsiskverbia į A — aukštumą. Tuo pratimas baigiamas.

Išvada. Tokių pratimų metu s. k. skyrininkas turi rodyti savarankiškumą ir ryžtingumą. Privalo gerai žinoti pėstininkų kautynių būdus. Jis turi mokėti padaryti greitą ir teisingą sprendimą. Šiame pratime pirmenybė teikiama greitungumui, o ne slaptumui. Įsiskverbti į priešų poziciją reikia akimirkos šuoliu, nes kitaip priešas toje vietoje gali gynimą sustiprinti. Todėl s. k. skyrininkas turi skubėti kuo greičiausiai paleisti ugnį. S. k. turi neslinkti, bet pulsti. S. k. ugniavietę parengti ir ją maskuoti užima daug laiko ir neturi jokios vertės tai atlikti prieš akivaizdoje. Įsakymą gaunant arba užimant ugniavietę, reikalinga prisiglausti prie žemės, kad sudarytų priešui mažesnę taikinį. Visi pareigūnai turi gerai mokėti veikti kuo žemiausioje padėtyje ir žinoti s. k. techniškas ir taktiškas savybes. Jei įvyktų kokių netikėtumų ar kliūčių ir koks nors vienas pareigūnas nežinotų kaip pasielgti, tai gali skaudžiai nukentėti visa s. k. tarnyba.

Kpt. Čerka

NAUJASIEJI NUVRAI.

SLAPTAI PUOLĖ PRIEŠĄ

Jonavoje turėjau progos susitikti ir pasikalbėti su visa eile Vyčio kryžiaus kavalierių, savanorių kūrėjų ir kt. ano meto laisvės kovotojų. Jų tarpe užtikau ats. puskarininkį Stasį Tomkevičių.

Jis gimė 1899 m. rugpiūčio 1 d. Petrapilyje. Lietuvos kariuomenėn stojo savanoriu 1919 m. vasario 6 d. ir buvo paskirtas į 2. pėst. pulko 4. kuopą. Tačiau, jausdamas meilę žirgui, prašėsi perkelti į gusarus. Jo prašymas buvo patenkintas. Tų pat metų gegužės 19 d. Tomkevičius buvo perkeltas į antrąjį gusarų eskadroną.

Psk. Tomkevičiui kartu su antruoju gusarų eskadronu teko dalyvauti bolševikų ir bermon-tininkų frontuose. Už narumą apdovanotas Vyčio kryžiumi ir be to, Nepriklausomybės, savanorių kūrėjų, Vytauto Didžiojo ordino medaliu su kardais ir Latvijos nepriklausomybės medaliu.

Savo atsiminimuose psk. Tomkevičius papasakojo keletą Nepriklausomybės kovų epizodų.

— Mano ir manau kiekvieno kovotojo atmintyje niekuomet nepamirštas pirmas kovos krikštas. Aš kovos krikštą gavau po 4 mėnesių tarnybos kariuomenėje.

Birželio mėn. viduryje karininko Šilerio vadovaujamas gusarų eskadronas išžygiavo prie Antalieptės miestelio ir apsistojo Kaniūkų dvare. Antalieptėje prie mūsų prisijungė pėstininkų būrys. Kaniūkuose kiek pailsėję, puolėme bolševikus, kurie buvo įsistiprinę Naujasodžių kaime. Užvirė kova. Bolševikai, apsikasę aukštumėlėje prie kaimo, mus sutiko pragariška kulkosvaidžių ugnimi. Po valandos smarkių kautynių bolševikus išstūmėme iš užimtų pozicijų, tačiau iš kaimo išstumti nepajėgėme: jie įsitvirtino antrame kaimo gale.

Slinko laikas. Beveik kasdien susidurdamas su priešų, sutramdžiau mirties baimę, širdyje virė, kunkuliavo gaivališkas noras veržtis kovon. Kartą mūsų sustiprintas gusarų būrys išėjo žvalgybon. Uždaviny: išžvalgyti Žagarinės miškelį ir patirti priešų pozicijų padėtį. Pagelbon mums davė dešimts pėstininkų su vienu puskarininkiu. Žygiuojame. Laukuose auksu žeri rugių plotai, akį vilioja įvairiaspalviai pievų žiedai, o saulutė taip negailestingai kepina. Dar nepriartėję prie Žagarinės lauko, pamatėm keliuku einančią merginą. Užkalbinu. Klausinėju apie bolševikus.

— Unt už malūno, — ranka parodė į vėjinį malūną, — bolševikai. Malūnininko namuose miega jų kareiviai, — pusiautylomis pasakė mergina ir atsisveikinusi nuėjo savo keliais.

Prišliaužiame prie malūnininko sodybos. Perlipu tvorą. Pasiklausau. Kieme tylu. Nematyti nė gyvos dvasios. Gusaras Juozas Jablonskis atsargiai praveria namo duris ir smunka prieangin. Mes nekantriai laukiame. Šūvis. Bolševikų sargybinis, dar nespėjęs nusikratyti saldžių sapnų, krinta ant grindų ir apsipila kraujais.

Šūvio garsas ir mirstančiojo draugo aimanos pažadino giliai įmigusius bolševikus. Vienmarškiniai jie veržėsi iš trobos, šūkavo, barškino šautuvais, rengė kulkosvaidį. Deja, nespėjo jų kulkosvaidis mus apipilti kulkomis: prieangyje sprogo mūsiškių mesta granata. Paskui antra, trečia. Per langus trobon krito granatos ir čia sprogdamos naikino priešą.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie psk. Stasį Tomkevičių: „J. psk. Stasys Tomkevičius ir eil. Adomas Žekus 1919 m. rugpiūčio 26 d. savo noru išjojo į žvalgybą. Už Dūkštų ežero užjoję priešų užpakalin, pastebėjo žygiuojančią bolševikų artileriją ir pėstininkų dalis. Nežiūrėdami į smarkią priešų ugnį, laiku suteikė savo vadui naudingų žinių, kurios padėjo mūsų dešiniajam sparnui sėkmingai žygiuoti pirmyn“.

V. K. Labunaitis

1. gusarų pulko psk. St. Tomkevičius

Gauti aprašymai apie Vyčio kryžiaus kavalierius

Be 1938 m. „Kario“ Nr. 39 paskelbtųjų, kurių dalis jau įdėta, gauti atvaizdai ir aprašymai apie šiuos Vyčio kryžiaus kavalierius:

Iš j. psk. Andriaus Titliaus apie eil. Joną Antanavičių, eil. Vincą Rabačiauską ir eil. Antaną Kybartą. Iš Vand. Junaičio apie psk. Vladą Palukaitį, gr. Antaną Lickų, eil. Juozą Zencevičių ir j. psk. Petrą Vaitkevičių. Iš P. Vaitiekiaus apie eil. Joną Kovierą, eil. Petrą Šatą, gr. Balį Kaštauną, k. inv. Antaną Čepurną ir eil. Juozą Skučą. Iš Edv. Spiridavičiaus apie eil. Mejerį Gordoną, eil. Chaimą Silkinerį ir psk. Stasį Sutkų. Iš Jono Ramono apie eil. Juozą Kirvilaitį, Pov. Turčilos apie j. psk. Antaną Grigonį, Al. Malinausko apie j. psk. Praną Miščiūną, psk. B. Jablonskio apie vrs. Aleksą Jakubaitį, P. Kiškūno apie eil. Povilą Urboną ir iš J. Prėskienio apie eil. Juozą Bilevičių. Visi šie aprašymai bus įdėti „Karyje“.

Negalėsime įdėti aprašymų apie šiuos vyrus: eil. Vincą Jezukevičių, gautą iš Vl. Ulčinsko, eil. Justą Naujoką, gautą iš Jurgio Milerio, Praną Juočą, gautą iš Krukausko, ir Kazį Užokauską, gautą iš J. Virbicko. Niekur neradome pažymėta apie jų apdovanojimą Vyčio kryžiumi. Jų nuotraukas galima atsiimti. Be to, nedėsime Aleks. Nevinsko aprašymo apie Kazį Vitą; K. Strimaičio apie ryšių šunį. Nuotraukas taip pat galima atsiimti.

Tik vienybėje mūsų galybė!

SLAPTŲ KARIUOMENĖ

(Žiūr. „Kario“ Nr. 16)

Atėjęs sargybos viršininkas su vienu kareiviu, liepė atsargos puskarininkiui Jarui eiti su jais.

Išėję pasuko į lauko keliuką ir po kelių minučių atsidūrė ant vieškelio. Čia stovėjo automobilis ir šalia jo atsargos grandinis Rutka, saugomas vieno ginkluoto sargybinio. Atsarginius susodino į mašiną, prie jų atsisėdo vienas civilis ir vienas kareivis. Po geros valandos greito važiavimo, pasirodė gausūs žiburiai. Kada automobilis įvažiavo į miestą, psk. Jaras pažino, kad tai yra tas pats miestas, kuriame jis su Rutka prieš penkias dienas buvo atsilankę. Automobilis, pasukęs į didžiąją gatvę, sustojo prie vieno namo vartelių. Atsarginius uždarė į daboklę skyrium. Atsargos psk. Jaro nuotaika vis blogėjo. Jis jautė, kad ši ceremonija nieko gero nežada. Karcerių koridoriuose girdėjosi nuolatiniai vaikščiojimai ir durų rakinėjimai. Toks triukšmas tęsėsi iki išaušo. Puskarininkis Jaras negalėjo užmigti o, tiesą sakant, nebuvo nė ant ko atsigulti: pora sukaltų ir prie sienos pritvirtintų lentų tesudarė daiktą, turėjusį atstotį guolį.

Devintą valandą sargas, įėjęs į atsargos puskarininkio karcerį, parodė ženklą eiti su juo. Jiedu pasikėlė laiptais į viršų ir, praėję keletą koridorių, sustojo prie vienu durų. Sargas pasibeldė ir įleido Jarą į erdvų kambarį. Kitoje jo pusėje, prie rašomojo stalo sėdėjo civiliai apsirengęs apie 40 metų amžiaus vyriškis. Civilis, nors ir darkyta kalba, į atsargos puskarininkį Jarą kalbėjo lietuviškai, klausdamas jo, iš kur kilęs, kokius mokslus baigęs, kuo užsiima namieje, ar tarnavęs kariuomenėje ir kokioje dalyje. Visa tai žymėjęs popieriaus lape. Vėliau liepęs papasakoti, kurio mis aplinkybėmis čia atsidūręs. Pasiūlęs užsirūkyti ir kvietęs atsisėsti. Paprašęs parodyti asmens dokumentus.

Jaras vietoje paso teturėjęs atsarginio liudijimą, kurį nenorėjo civiliumi rodyti. Tačiau civilis pareiškęs, kad jo pareiga sulaikytojo asmenybę nustatyti ne vien iš žodžių, bet ir iš dokumentų. Pateiktą atsargos liudijimą ilgai žiūrinėjęs ir skambučiu iškvietęs pareigūną, įteikė jį atvykusiajam. Puskarininkis Jaras norėjęs dėl to protestuoti, bet civilis jį rankos mostelėjimu nuraminęs, sakydamas, kad turįs nustatyti dokumento tikrumą. Toliau klausinėjęs ar sunki buvo puskarininkio tarnyba kariuomenėje, ar greit kareiviai išmokdavę užduotas pamokas, ar gerai šaudydavę. Pagaliau ar buvę žiaurūs jo viršininkai ir ar dažnai leisdavę atostogų. Atrodė, kad kiekvienas klausimas nekaltai prasidėdavęs, bet kada vienokiu ar kitokiu būdu jiedu išsiaiškindavę, civilis likdavo patenkintas. Galų gale ir pats atsargos puskarininkis Jaras pajuto, kad jis civiliumi nejučiomis suteikia žinių, laikytinų paslapyje nuo svetimos valdžios pareigūnų.

— Apie karinius dalykus aš daugiau neatsakinėsiu, — pareiškė puskarininkis civiliumi, — nes tai mano pareiga ir teisė užlaikyti savojo krašto paslaptis ir neišduoti Tėvynės.

— Gerai, gerai tamsta. Aš ir neklausinėju nieko, kas sudarytų paslaptį, tai yra kas mums būtų nežinoma, — nuramino jį civilis ir ištraukęs iš stalčiaus pluoštą fotografijų, rodydamas vieną jų puskarininkiui Jarui, paklausė:

— Ar šis pulkininkas buvo jūsų rinktinės vadu?

— Hm. Taip, — atsakė puskarininkis Jaras nenoromis.

— Tur būt, tamsta atvykdamas į kariuomenę jį radai, o išvykdamas palikai jūsų rinktinės vadu? Na, o čia baterijos vadas su kareiviais. Ar ne šioje baterijoje tamsta tarnavai? — tęsė toliau civilis. Jaras nusistebėjo turimomis jų žiniomis apie tą dalį, kurioje jis tarnavo. Jam atrodė, kad civilis nemažiau žino už jį patį.

— O prieš tamstos paleidimą iš kariuomenės naujų pabūklų į rinktinę dar nebuvo gauta? — paklausė toliau civilis.

— To aš nežinau, nemačiau, — kad ir nurausdamas, bet kategoriškai atsakė Jaras.

— Matai tamsta, — tarė rimtai civilis, — aš turiu kai kurių teisių į tamstos bylos eigą. Ji susidaro už nelegalų sienos perėjimą ir kontrabandinių prekių gabenimą. Už pirmą nusikaltimą pagal mūsų įstatymus tamstai gresia nuo vieno iki dviejų mėnesių kalėjimo, o už kontrabandą iki keturių mėnesių ir prekių konfiskavimu. Be to, kol toji byla išspręsta, tamstai čia tektų dar pasėdėti mažiausiai apie du mėnesius, taigi išvadoje tamsta grįžtumei į namus geriausiu atveju tik kitais metais. Kitaip reikalą sutvarkius, tamsta dar šiandien būtumei laisvas ir su naujais pirkiniais galėtumei eiti per sieną, kaip kad prieš keletą dienų.

— Aš niekad nevaikščiojau į jūsų pusę kontrabandos tikslais! Kas jums galėjo tai pameluoti? — bandė teisintis puskarininkis.

— Na, tai jau mano dalykas. Tačiau aš žinau ir tai, kad neužteks drąsos ir tamstai dėl to meluoti, nes tas nesudarytų tamstai jokios naudos, — nuramino jį civilis ir paskambino.

Atvykusiam pareigūnui liepęs „svečiui“ atnešti pusryčių ir dar pabaręs už tai, kad iki šiol laikęs svečią nepavalgydinęs.

Kol atnešė pusryčius, civilis kažką žymėjosi pas save popieriaus lape. Tačiau atsargos puskarininkiui Jarui dabar ne valgis rūpėjo. Jis galvojo apie ats. grandinį Rutką. Ar ir jis taip pat verčiamas savo kraštą išduoti. Pagaliau jam nesvarbu, kaip padarys jo draugas. Tačiau jis — puskarininkis ir išlaikys duotąją priesaiką, nors jam čia tektų ir visus metus pasėdėti. Jis nebus savo Tėvynės išdavikas!

— Štai čia tamsta pasirašysi žinių blanką apie save, kurias tamsta pats man papasakojai, o čia kvotos protokolas apie tai, ką mudu kalbėjome, na, o čia atlyginimas už sugaištą laiką, — tarė civilis, dėdamas prie jo vieną šimtinį banknotą.

— Nieko man iš jūsų nepriklauso, — tarė atsargos puskarininkis, Jaras, — aš pinigų neimsiu ir...

Tuo metu nekviestas į kambarį įėjo pareigūnas ir, padavęs civiliumi pluoštą popierių, atraportavo, kad vakar sulaikytasis grandinis Rutka pasirašęs blanką ir pinigų kvitą, ir paklausęs ar bus galima jį paleisti.

Civilis, priėmęs dokumentus ir įteikęs atitinkamą pinigų sumą pareigūnui, pasakė, kad jeigu reikalai sutvarkyti, galima Rutką paleisti.

Bet ir toliau atsargos puskarininkis Jonas atsisa-
kęs pasirašyti kvitą ir „žinių“ protokolą.

— Kaip tamsta nori, — tarė civilis, — nepasirašydamas pats save žudai. Be reikalo tamsta manai, kad gaudamas iš mūsų pinigų pakenksi savo Tėvynei. Juk tamstos parašas jokių paslapčių neišduoda. Aš tik noriu tamstai palengvinti. O dabar tamsta pats sau darai daug nemalonumų. Be to, kada atliksi skirtą bausmę ir rengsies grįžti į namus, tamstos atsargos knygutėje bus uždėtas štampos tokios mūsų įstaigos, dėl kurio tamsta ir savo Tėvynėje ramaus gyvenimo nerasi. Niekas iš tamstos savųjų tada nepatikės, kad nesi čia pas mus buvęs. Aš duodu vieną valandą laiko pagalvoti. Taigi apsispręsk tamsta!

Atsargos puskarininkis Jaras vėl buvo uždarytas į karcerį.

— Blogai išduoti Tėvynę. Bet mano padėtis irgi bloga, — galvojo jis, atsisėdęs ant „lovos“. Tiesa, kad aš nereikalaujamas nieko pridėti prie to, ką buvau su civiliu kalbėjęs, o juk tą viską jisai ir be manęs žinojo. Taip, naujo nieko ir nepasakiau...

Tuo tarpu pasigirdo grandinio Rutko balsas, kuris kažką sargui aiškino. Kažkas skubiai priėjo prie jo karcerio durų ir pro langelį į Jaro vienutę įkrito sulankstytas popieriaus gabaliukas. Jis skubiai paėmė popierį ir jį išvyniojęs pažino Rutkos rašyseną. Puskarininkis perskaitė keletą paišeliu rašytų žodžių: „Aš tavęs lauksiu prie stoties, restorane. Nebūk užsispyręs!“.

— Vadinas jis tikrai laisvas, — galvojo susijaudinęs Jaras, — šiandien grandinis Rutka bus jau namuose, o aš, gal būt, tik kitais metais. Bet kodėl aš čia šioje tamsioje skylėje turėsiu tiek vargti? Jis prisiminė savo gimtąją apylinkę, draugus, pažįstamus ir paskutinį pasilinksminimą... Ir atsargos puskarininkis Jaras apsisprendė... Jis dabar dėl to mažiau jaudinosi, negu tada, kai tarnaudamas kariuomenėje klausydavęs paskaitų iš savo Tėvynės istorijos: apie didingą jos praeitį, kovas dėl Nepriklausomybės arba per tautos šventės iškilmes, žiūrėdamas gražiomis eilėmis paradojančius savo draugus, kupinus pasiryžimo padėti galvą už savo Tėvynę, o dabar labiau jį jaudindavo ir kėlė jame pagarbos ir meilės savo Tėvynei, kada jis atsilankydavo į žuvusiųjų dėl Tėvynės laisvės kriptoje, Karo Muziejų. Apie tai atsargos puskarininkis Jaras dabar nesistengė galvoti, buvo pamiršęs.

Ir kada už valandos pas jį į karcerį atvyko svetimųjų žvalgybos karininkas, atsargos puskarininkis Jaras jau nebuvo taip kietas, kaip anksčiau. Jiedu grįžo vėl į tą patį kambarį. Tačiau dabar civilis, turėdamas jo parašus, buvo daug griežtesnis. Tiesa, jis leido Jarui pasilikti atsineštas prekes, davė sutikimą, kad ir toliau galis tuo darbu verstis, net žadėdamas padėti pereinant sieną, bet kai už pusės valandos jį atleido, davė griežtą įsakymą netrukus atvesti pas jį tokiu pat būdu, kaip grandinis Rutka, tarnavusį aviacijoje, ir šį pavasarį paleistą atsargon, sumanų eilinį grandinį ar puskarininkį. Šnipinėjimo darbas turi būti kuo nors pridengtas, šiuo atveju — kontrabanda.

„Rekrutai“, apsirūpinę naujomis prekėmis, dabar jau daug drąsiau vyko prie sienos. Šį kartą jie tiesiaiėjo prie sargybos būsto, kur sargybos viršininkas pasirūpino juos saugiai pervesti per pavojingą zoną.

Tą pačią dieną, kaip ir buvo sakyta, Jaras grįžo į namus. Tačiau dabar jau jis buvo svetimųjų žvalgybos rekrutas. Atsargos puskarininkis Jaras dar galėjo ras-

10
ti būdą savo klaidai atitaisyti ir kaltei išpirkti: dėl to jis nedelsdamas turėjo atvykti į artimiausią saugumo ar policijos įstaigą ir papasakoti viską, ką jis anoje pusėje yra padaręs ir dėl ko taip padaręs. Greičiausiai, kad po to jis būtų ne tik ne baustas, bet, atvirkščiai, pagirtas kaip tikras ir ištikimas savo Tėvynės sūnus. Bet atsargos puskarininkis Jaras to nepadarė... Dabar jau jam mažiau rūpėjo tėvo ūkis ir prasidedantieji pavasario lauko darbai. Jis turėjo jau kitą užsiėmimą, o dėl jo ir naujų rūpesčių. Vakarais ir šventomis dienomis jis nebūdavo namuose. Dažniau pradėjo lankytis į miestelį, o kartais ir 2—3 dienas į namus nepareidavo.

Vieną gražią dieną į saugumo įstaigą apsilankė neseniai paleistas iš kariuomenės atsarginis. Valdžios pareigūnui jis papasakojo štai ką:

„Gyvenantis Balkūnų kaime, neseniai grįžęs iš kariuomenės atsargos puskarininkis Jaras prieš dvi dienas jį kalbinęs verstis kontrabanda ir tuo tikslu kvietęs vykti į aną pusę. Toliau tas pats asmuo pabrėžęs, kad jam atsisakius prie to darbo dėtis, Jaras dviprasmiškai pareiškęs, kad nuvykus į aną pusę galima esą ir kitu būdu pinigų uždirbti. Kaip? Neminėjęs. Be to, pranešėjas dar pastebėjęs, kad atsargos puskarininkis Jaras jam atrodo įtartinas.

Buvo pradėta Jaras sekti. Netrukus nustatyta, kad jis tikrai slaptai lankosi į svetimą valstybę. Susitinka su tos valstybės pasienio apsaugos pareigūnais, kurie padeda jam pereiti sieną. Buvo pagrindo įtarti, kad Jaras šnipinėja svetimos valstybės naudai, tuo labiau, kad tolimesniais tyrinėjimo duomenimis buvo nustatyta, kad Jaras dažnai nebūna namuose, tėvo ūkyje mažai dirbęs, o neturėdamas kito užsiėmimo, pastebėtas turįs pinigų ir girtuokliaujant.

Netrukus Jaras buvo suimtas, slaptai vykstant į svetimą valstybę. Kratos metu pas jį buvo rasta kai kurių duomenų, įrodančių jo ryšį su svetimos valdžios žvalgybos pareigūnais. Be to, ir iš anos pusės buvo gauta atitinkamų žinių, kurios rodė, kad Jaras keletą kartų buvo atvykęs į svetimos valstybės žvalgybos įstaigą ir iš jos gavęs pinigų. Kartu su Jaru buvo suimti ir jo bendrininkai, atsargos grandinis Rutka ir kiti.

Teisme patys kaltinamieji prisipažino turėję ryšių ir dirbę svetimos valdžios žinių rinkimo įstaigos pareigūnams ir aiškinęsi, kad tie ryšiai užsimezgę jiems apie tai iš anksto nieko blogo negalvojant. Esą kiekvieną kartą prasidėdavę nuo kontrabandos ir patys nepajusdavę, kaip būdavę toliau įtraukiami į šį niekšišką darbą. Tačiau Kariuomenės Teismas į tai neatsižvelgė ir atsargos puskarininkį Jarą nubaudė 15 metų s. d. kalėjimo. Tokią pat bausmę paskyrė ir jo suviliotojui atsargos grandiniui Rutkai, kitus bendradarbius po 12 metų kalėjimu.

Kiekviena šnipinėjimo veikla turi būti maskuota. Ypač tai sudaro svarbos slaptai pereinant siena iš vienos į kitą valstybę. Kontrabandininkai jau iš dalies įpratę prie pigaus uždarbio ir moraliai smukę, lengviau duodasi suviliojami ir išdavikiškam darbui, tuo labiau, kad jais rūpinamasi arba grasinama jų amata sustabdyti. Žiūrėdami tik asmenišką naudą, jie skaudžiai pažeidžia krašto interesus. Tačiau reikia atsiminti, kad visi, dirbą išdavikišką darbą, anksčiau ar vėliau bus atvesti į kaltinamųjų suolą, kur Temidės svarstyklėmis jiems bus atsvertas už tai tinkamas atpildas. Gaila, kad tik tada jie pajunta tą naštą, kurią jie dėl lengvaplėdiškumo visam savo gyvenimui užsitraukia. Nė vienas krašto išdavikas turtingu ar laimingu nepasidaro.

(Bus daugiau)

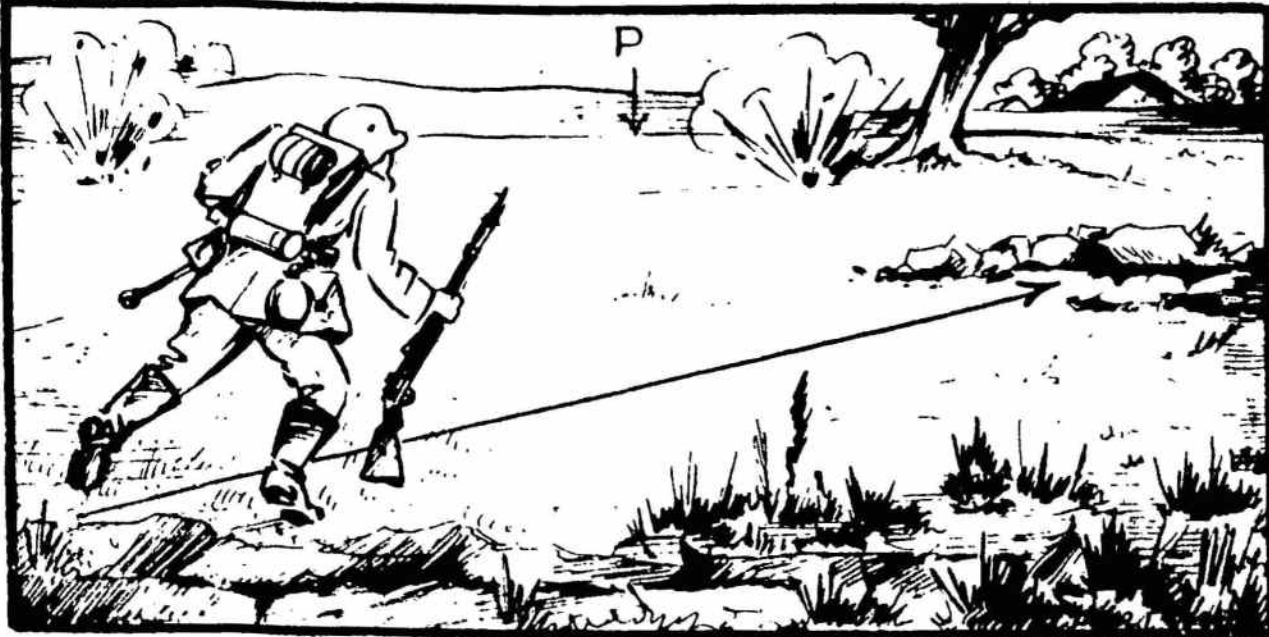

JUDESYS PRIEŠO UGNIES ĮTAKOJE

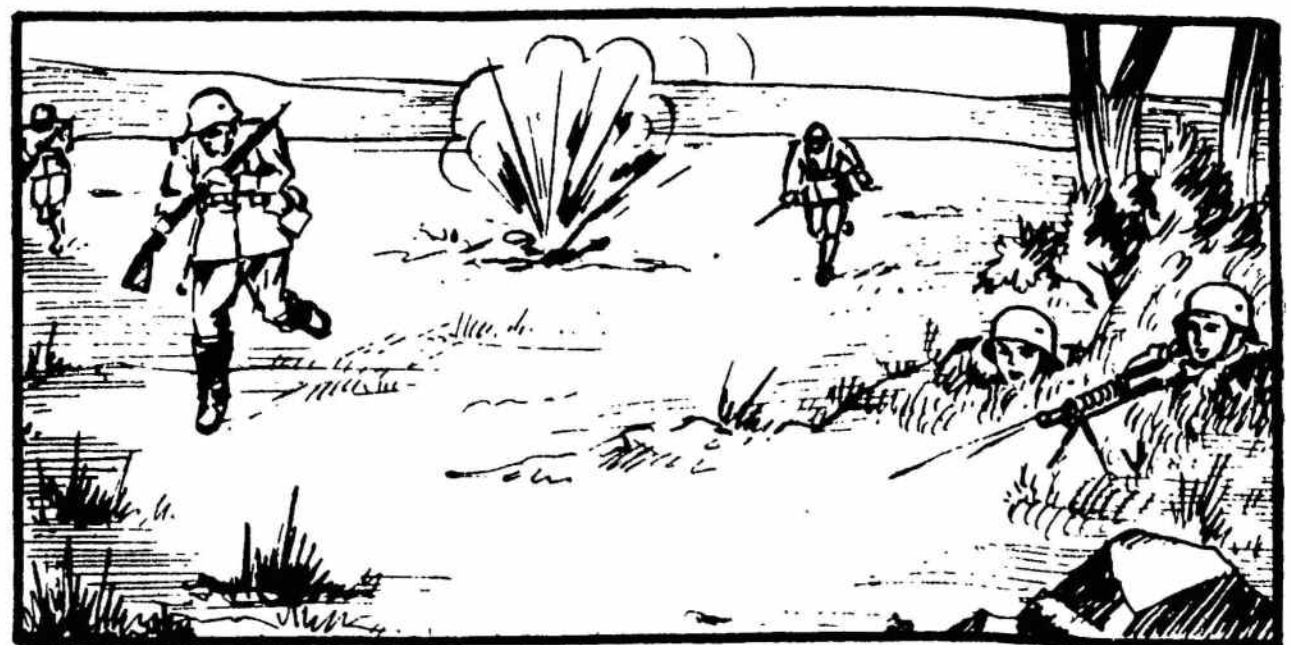
Kovotojas, nežiūrėdamas prieš ugnies, turi slinkti pirmyn

Blogai!

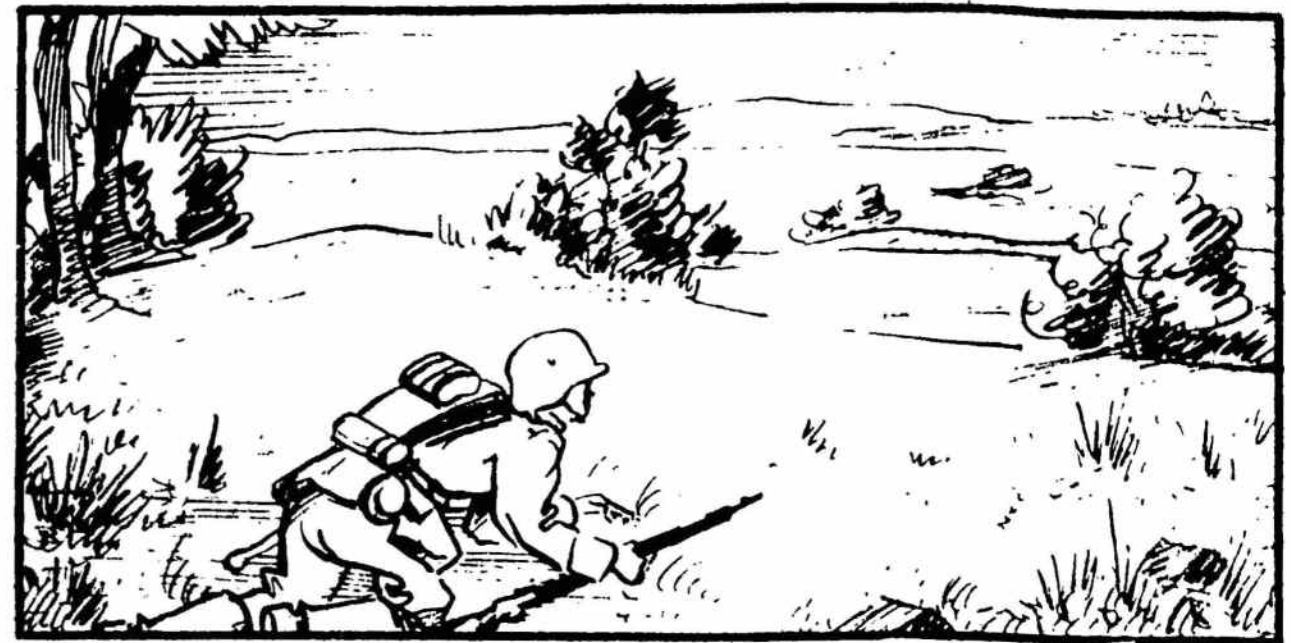
Gerai!

Kovotojas prieš akivaizdoje nedaro jokių judesių įstrižai ar lygiagrečiai fronto

Ugniavietę keisti kovotojas stengiasi tada, kai prieš ugnis susilpnėja, ar kai savieji ginklai slopina prieš ugnies priemones

Išnaudodamas vietovės ypatumus, kovotojas, kur to vietovė reikalauja, slenka šliauždamas

MŪSŲ ŽINYNAS, karo mokslo, karinio rengimo ir auklėjimo žurnalas. Nr. 3 (169) Kovo mėn., 1939 m.

Šio žurnalo nr. turiny randame: „Klaipėdos krašto prijungimas prie Vokietijos (Lietuvos Vokietijos sutarties tekstas su priedu ir protokolu)“; kariuomenės vado b. gen. Raštikio žodis; gen. št. plk. ltn. Šepetys — „Vado ir kovotojo psichologija šių dienų kare“; gen. št. plk. ltn. Mačiokas — „Pėstininkų pulkams puolamosiose kautynėse (platus taktinio uždavinio nagrinėjimas)“; gen. št. mjr. A. Jonaitis — „Ko pamokė Ispanijos karas“; M. Š. — „Prieštankinių minų naudojimas“; j. ltn. Šidlauskas, Balys — „Taktiški pratimai smėlio dėžėse ir žemėlapiuose“; ltn. Šagamogas — „Mažiausias taktiklis“; Vt. Nv. — „Lauko fortifikacija žiemos sąlygomis“; V. N-kas — „Kas nugalės?“; V. N. — „Vokietijos laimėjimas ginklavimo srity, užėmus Čekoslovakiją“; Kms — „Prancūzijos karinės jėgos ir karyba“; Ks — „Sovietų Rusijos pėstininkai“. Pabaigoje — Mokslinė apžvalga, karinė kronika, kritika ir bibliografija.

Kiekvienam vadui ir viršininkui ypač perskaitytinas gen. št. plk. ltn. Šepetio platus psichologinis rašinys „Vado ir kovotojo psichologija šių dienų kare“. Pradžioje labai reikšmingai pabrėžiama, kad „Karas — didžiausias žmogaus kojoje už būvį dvasinių ir fizinių jėgų įtempimas, sunkiausi

žmogaus išgyvenimai, sunkiausias proto, nervų ir fizinis darbas. Kare daugiausia fizinių ir dvasinių kančių, o tai reikalauja iš žmogaus didžiausio patvarumo, didybės, pasiaukojimo. Tauta, kuri nori gyventi, privalo rasti savyje tam jėgų, ji taip turi išsiauklėti ir pasiruošti, kad reikalui esant ryžtųsi ir išvertų“.

„Tautos laimingai ateičiai žiaurus gyvenimo įstatymas reikalauja ne vien kūrybinio darbo, bet ir kraujo aukų. Didžiausia žmogaus gyvenimo tragedija — mirtis, bet mirtis, pasiaukojimas dėl kilnios idėjos, yra ir gražiausias žmogaus sugebėjimų pasireiškimas“. Toliau rašinio autorius cituoja Klausewitz'ą, kuris sako: „Kad kare sunkiais momentais nunistotume ramybės ir patvarumo, reikalinga iš anksto apsiprasti su mirtimi — garbingai žūti. Šią mintį reikia su baime ir pagarba saugoti ir nuolatos savyje ugdyti, kad su ja visai apsiprastume. Tikėkite, kad be šio tvirto pasiryžimo nedarysite didelių darbų net laimingiausiame kare, o tuo labiau sunkiomis aplinkybėmis“. Po įžangos eina šie rašinio skyriai: kovotojo psichologija, baimė, baimės įtaka kautingumui, baimę sukeltieji veiksniai.

Apskritai, visi šio nr. straipsniai yra įdomūs ir naudingi nes pats žurnalo turinys — aktualus, gyvenimiškas ir gyvas.

M. K.

Mano kelionės įspūdžiai

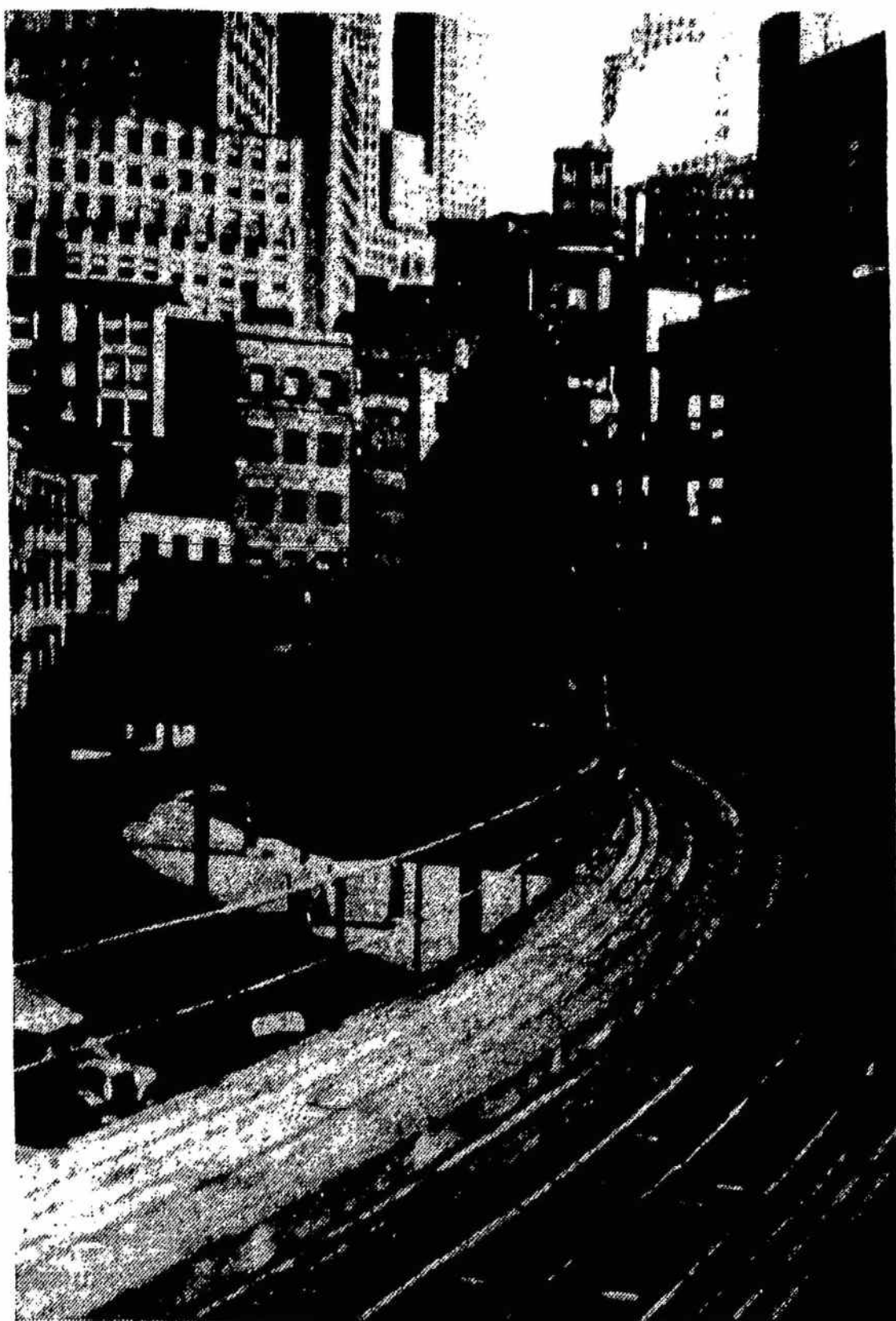
(Žiūr. „Kario“ Nr. 16)

Viešėjimo metų Amerikos Jungtinėse Valstybėse buvau pasirinkęs patį geriausią: rugsėjo — spalio mėnesius, kada nėra taip karštas oras ir be to, kada visi grįžta iš vasarviečių, pajūrių bei vasaros kelionių. Rugsėjo ir spalio mėn. New Yorke buvo taip šilta, kaip pas mus liepos-rugpiučio mėnesiais. Pradėjo įvairių organizacijų susirinkimai, vakarėliai bei kiti didesni pasilinksminimai. Tuo būdu buvo graži proga arčiau pažinti ne tik to miesto gyvenimą, bet ir mūsų lietuvių bendravimą. Dažnai buvome į tokius lietuvių susirinkimus, vakarėlius bei koncertus kviečiami. Man gana didelio įspūdžio sudarė didelis lietuvių susirinkimas Vilniaus vadavimo reikalu ir gausus spalio 9 d. paminėjimas visose lietuvių kolonijose. Į tos dienos minėjimo iškilmes buvau gavęs visą eilę kvietimų iš Vilniaus Vadavimo Sąjungos skyrių atstovų nuvažiuoti į įvairias lietuvių kolonijas, bet dėl laiko stokos į kitas kolonijas negalėjau išvažiuoti. Tik trumpam laikui buvau užėjęs į gausų Newarko lietuvių susirinkimą. Tame gausiame ir nuotaikingame susirinkime buvo pasakyta daug patriotinių kalbų. Tokių susirinkimų pačiame New Yorke ir Brooklyne buvo daugelyje vietų. Toks Amerikos lietuvių nuširdus rūpinimasis savo tėvų žemės reikalais rodo jų didelį tautinį susipratimą ir didelį patriotiškumą. Besilankydamas pas įvairius lietuvius New Yorke ir Brooklyne, turėjau progos pažinti ne tik šių miestų lietuvių gyvenimą, bet ir patį miestą. Juk New Yorkas yra vienas didžiausių miestų pasaulyje. Jis ne tiek didelis ploto atžvilgiu, kiek jis didelis gyventojų ir dangoraižių atžvilgiu. Juk sunku įsivaizduoti tokius pastatus, kaip 110 aukštų namą „Ampyrą“ (žiūr. „Kario“ Nr. 14). Apie šį namą dažnai rašoma Europos spaudoje ir jis lankomas lyg koks muziejus ne tik europiečių, bet ir Amerikos gyventojų. Daug kas kalba, kad tas namas siubuoja, nes New Yorkas yra ant salynų, o jis pats visai netoli pajūrio. Bet man neatrodė, kad jis siubuoja, o pagaliau į jo viršų įlipus sunku ir suprasti. Namas maždaug apie 500 metrų ir užima nemažą žemės plotą. Šiame name daugiausia yra įvairios įstaigos, kontoros, o pačiame viršuje restoranas ir šokių salė. Vakarais ten publika linksminasi ir gerisi gausiomis New Yorko iluminacijomis. Į viršų keliama liftu, ir ne iš karto, bet su vienu persėdimu. Pasikeliant nieko ypatingo, bet leidžiantis žemyn ir liftui smarkiai krintant, sudaro savotišką įspūdį: nepratusi publika griebiasi vienas į kitą, kad nepasiliktų ore.

New Yorkas, apleičiamas, yra gausus ir kiek mažesniais dangoraižiais, turinčiais ligi 50—80 aukštų. Bet reikia pasakyti, kad iš tolo jis sudaro įspūdį, lyg tankiai stovinčių fabričių miestas, nes, pavyzdžiui, du trys namai po 5—10 arba 15 aukštų, o vienas 50—60 aukštų, ir t.t. Tad tie dangoraižiai iš tolo atrodo kaip fabričių kaminais. Privažiavus arčiau ir įsitikinus, kad tai yra gyvenami namai, tuoj kyla mintis, kaip sutelpa gatvėse tų dangoraižių gyventojai. Juk New Yorkas faktiškai neužima didelio žemės ploto. Jis, rodos, turi 50 anglišku mylių, apie 70 km ratą. Jo priemiestis, Brooklynas, užima žymiai didesnę žemės plotą, negu pats New Yorkas. New Yorkas susideda iš miesto dalių. New Yorkas, kaip centras, 1930 m. statistikos duomenimis turėjo 9.000.000 gyventojų (dabar skaitoma apie 11.000.000). Brooklynas atskiriamas tik upe, panašiai kaip Neris skiria Kauną nuo Vilijampolės, o Newarkas kaip A. Panemunė. Ir viena ir antra New Yorko priemiesčių dalis, Brooklynas ir Newarkas, turi po kelis milijonus gyventojų ir sudaro New Yorko miesto tęsinį. Toks didelis New Yorko gyventojų skaičius, suprantama, sudarė miesto šeiminkams didelio rūpesčio susisiekimo atžvilgiu. Bet minimas reikalas sutvarkytas taip, kad tas gausus gyventojų skaičius turi būti patenkintas, nes jiems įtaisytos ir gausios bei patogios susisiekimo priemonės: viršmiestiniai geležinkeliai ir požeminiai traukiniai, tramvajai bei autobusai. Bet reikia pasakyti, kad viršmiestiniai traukiniai miestą biaurina. Tų gatvių gyventojams, per kurias eina tie viršmiestiniai traukiniai, kelia nepaprastą triukšmą: trūksta ramaus gyvenimo.

Viršmiestiniai traukiniai pastatyti gatvėmis ant geležinių stulpų, kokių 10 metrų aukštumo. Kiekviena linija eina dveji, o kartais ir ketveri bėgiai, kuriais kiekvieną minutę eina traukiniai į įvairias miesto kryptis. Be to, tomis gatvėmis, kur eina viršmiestiniai traukiniai, apačioje važinėja miesto tramvajai. Pasirodo, kad tokiose, nors ir geriausiose gatvėse, kur yra viršmiestiniai traukiniai, pigiau mokama ir už butus, nes mažai kas nori ten gyventi.

Paskutiniaisiais metais pradėjo sparčiai praversti įvairiomis kryptimis požeminius traukinius. Tomis kryptimis, kur eina požeminiai traukiniai, nuimami viršmiestiniai. Per kai kurį laiką, reikia manyti, New Yorkas dar labiau pagražės, kai viršmiestiniai traukiniai bus paslėpti po žeme.

Viršmiestinis geležinkelis New Yorke

Susisiekimo priemonių naudojimas viršmiestiniais, požeminiais traukiniais, tramvajais bei autobusais yra labai patogus ir pigus. Nežiūrint kiek per miestą važiuosi, kaina ta pati: tik 5 amerikoniški centai (mūsų pinigais 30 ct.). Važiuojant tiek viršmiestiniais, tiek požeminiais traukiniais bei tramvajais, nereikia pirkti bilietų, nors prie įėjimo į traukinių peroną kasoje sėdi kasininkė. Ji tik sėdi pinigams iškeisti. Išsikeitęs pinigus, prieini prie traukinio perono vartų, įmeti 5 centus į automatinę kasą ir tuoj pat atsidaro vartų strėlė, pro kurią gali įeiti į peroną. Atvažiavus reikalingam traukiniui, gali sėsti ir važiuoti kur nori. Didžiausiame apie 20 vagonų traukiny yra tik 1 mechanikas. Jis valdo traukinį ir mechaniškai atidarinėja ir uždarinėja traukinio vagonų duris. Tiek viršmiestiniais, tiek požeminiais traukiniais, tramvajais ir autobusais važiuoti kaina ta pati. Jei paklydai ir įsėdai ne į tą traukinį, arba pravažiavai reikalingą stotį, reikia išlipti į peroną, pereiti į antrus atgal einančius bėgius, ir gali vėl grįžti atgal į reikalingą stotį už tuos pačius įmokėtus 5 ct. Bet jei išėsi iš perono į miestą, grįžęs vėl turėsi mokėti.

Miesto ir požeminiai traukiniai nepaprastai greit važinėja; durys automatiškai atsidaro ir užsidaro, ir tuo būdu žmonės skuba įeiti ir išeiti, nes nėra ko paprašyti, kad palauktų. Traukiniai ir tramvajai stoja ne ant kiekvieno tarpgatvio, bet tam tikrais atstumais, kas 300—400 metrų. Nepažįstantiems miesto iškart sunku naudotis tokiais traukiniais, bet šiek tiek žinant miestą arba žinant stoties vardą, į kurią reikia važiuoti, ir žinant traukinio pavadinimą, kuris į tą vietą eina, galima sėsti ir važiuojant per langą seksti stoties užrašą. Ten, kur viršmiestiniai traukiniai sustoja, yra aikštelės ir stočių abejose pusėse, keliose vietose, yra užrašai, kad važiuojantis greit ir aiškiai juos matyti. Požeminių stočių užrašai sienose. Žinant, kurie traukiniai ir į kurias miesto dalis eina, galima labai greit ir pigiai nuvažiuoti į įvairias miesto dalis. Labai įdomus susisiekimas požeminiais traukiniais ypač vasarą, kada mieste labai karšta.

(Bus daugiau)

Mjr. Narušis

POLITIKOS APZVALGA

RUMUNŲ MINISTRAS VOKIETIJOJE. Rumunijos užsienių reikalų ministras Gafencus praėjusią savaitę lankėsi Berlyne ir kalbėjosi su Hitlerio pavaduotoju Hessu. „Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz“, rašydamas apie rumunų ministro vizitą Berlyne, tarp kitko pabrėžė, kad rumunų ministro vizitas Berlyne, o vengrų ir jugoslavų Romoje, rodo, „kad po klaidų amžiaus prasidėjo draugiško bendradarbiavimo tarp visų Vidurinės Europos tautų era“.

Rumunijos ministras Gafencus vyks ir į kitų valstybių sostines.

IVEDAMA KARINĖ PRIEVOLE ANGLIJOJE. Balandžio 25 d. Did. Britanijos ministrų kabinetas nutarė įvesti privalomą karinę tarnybą vyrams nuo 18 iki 21 metų amžiaus. Šios klasės apimtų apie milijoną vyrų. Darbo partijos vykdomasis komitetas savo priimtoje rezoliucijoje atmeta visuotinės karo prievolės įvedimą. Šis darbičių nutarimas anglų parlamento sluoksniuose sukėlė baimę, kad jie neprivestų prie tautinės vienybės skilimo užsienio politikos klausimais.

JUGOSLAVIJOS MINISTRAS ITALIJOJE. Praėjusį šeštadienį Jugoslavijos užsienių reikalų ministras Markovičius buvo atvykęs į Veneciją ir čia tarėsi su Italijos užsienių reikalų ministru Ciano. Oficialiame komunikate skelbiama, kad tarp abiejų ministrų buvo išnagrinėti įvairūs klausimai, kurie domina Jugoslaviją ir Italiją. Taip pat buvo atsižvelgta ir į paskutinius įvykius Albanijoje. Buvo nutarta pagilinti pasitikėjimu paremtą bendradarbiavimą tarp abiejų valstybių, taip pat tarp Jugoslavijos ir Vokietijos tiek politinėse, tiek ekonominėse srityse, kad būtų galima išlaikyti taiką ir pagerinti pastovumo sąlygas Padunojoje. Palietę Jugoslavijos santykius su Vengrija, abu ministrai išnagrinėjo padėtį ir konstatavo, kad keliai praskinti Jugoslavijos ir Vengrijos naudingam susipratimui. Italijoje lankėsi ir Vengrijos ministrai, o Jugoslavijos ministras Markovičius atvyko į Berlyną.

PRANCŪZIJOS DIPLOMATINIAI PASITARIMAI. Havasas praneša, kad šiuo metu sėkmingai toliau vedamos derybos su Sovietų Sąjunga, Lenkija ir Rumunija. Pasitarimai su Turkija dėl saugumo sistemos įgyvendinimo Viduržemio jūros rytinėje dalyje esą beveik baigti. Be to, toliau svarstoma padėtis Sirijoje ir Prancūzijos vyriausybė netrukus turėsianti apibūdinti savo laikymąsi Sirijos problemos atžvilgiu.

Prancūzijos prezidentas pasirašė du įstatymus griežtai kovoti prieš svetimąją propagandą. Pirmuoju įstatymu numatomos griežtos bausmės asmenims, palaikantiems santykius su užsienių propagandos organizacijomis ir antruoju įstatymu bausmės už kiršinimą, kurio tikslas sužadinti neapykantą ar nesutarimus tarp prancūzų rasiniais ar religiniais motyvais.

ESTŲ MINISTRO SELTERIO PAREIŠKIMAI. Vokiečių telegramų agentūra praneša, kad svarstant Estijoje įstatymo projektą padidinti 10% kai kurių mokesčių krašto gynimo reikalams, vyriausybė buvo užklausta, ar yra teisingi gandai, kad Estija tarėsi su Sovietų Sąjunga dėl pagalbos, kurią Sovietai galėtų teikti, jei Estija būtų užpulta. Estų užsienių reikalų ministras Selteris atsakė, kad tarp jų buvę pasikalbėjimų tarpusavio santykiais ir dėl Baltijos valstybių neutralumo. Estijos ir Sovietų Sąjungos santykiai pagrįsti taikos sutartimi, nepuolimo paktu ir Estijos neutralumu visų didžiųjų valstybių atžvilgiu. Savo neutralumą ir nepriklausomybę Estija gins nuo įvairių užpuolimų.

HENDERSONAS GRĮŽO Į BERLYNĄ. Didžiosios Britanijos ambasadorius Hendersonas grįžo savo pareigoms į Berlyną. Tuo reikalu anglų laikraštis „Times“ rašo, kad Did. Britanijos vyriausybė šiomis kritiškais dienomis nori turėti su vokiečių vadais tą kontaktą, kurio gali teisėtai reikalauti tik ambasadorius. Hendersono grįžimas nereikia jokio pasikeitimo ar nukrypimo toje politikoje, kurios paskutinėmis savaitėmis laikėsi britų vyriausybė. Didžioji Britanija yra tvirtai nusistačiusi priešintis naujoms agresijoms ir imsis visų apsaugos priemonių, kurios pasirodys reikalingos.

Taip pat grįžta į Berlyną ir Prancūzijos ambasadorius Coulondre Prancūzų laikraštis „Petit Parisien“ pastebi, kad ambasadoriaus grįžimas į Berlyną nereikia, kad prancūzų vyriausybė pripažintų čekų teritorijos prijungimą prie Vokietijos.

Tas pats laikraštis rašo, kad Berlyne labai sekami anglų pasitarimai su Sovietų Sąjunga. Trilypės santarvės sudary-

mas, kuris turėtų ir Amerikos Jungtinių Valstybių palankumą, aiškiai sukomplikuotų vokiečių generalinio štabo planus.

KINAMS VIS DAR SEKASI. Po eilės didelių laimėjimų, kinai ir toliau žygiuoja pirmyn. Laimėję daug kautynių Kiangso fronte, kinai pasiekė Nančango pakraščius. Staiga puolę, užėmė Tungsaną. Japonai traukiasi į vakarus, sprogindami tiltus. Kiangso fronte kinai atsiėmė svarbų Kasano miestą už 60 km nuo Nančango. Kvangtunge kinai priėjo prie Sunkajo, esančio už 25 km nuo Kantono.

PRADEDA TRŪKTI MAISTO IR DRABUŽIŲ. Havasas praneša, kad paskutinėmis savaitėmis buvusioje Čekoslovakijoje pradėjo trūkti maisto ir drabužių. Mėsos kiaušinių, taukų ir sviesto vis mažiau matyti. Ėmė stigti kavos; jau nebegalima gauti arbatžolių. Krautuvėse drabužių atsarga jau išsekė.

ČEKOSLOVAKŲ TAUTINĖ TARYBA UŽSIENYJE. Buvęs Čekoslovakijos prezidentas Dr. Benešas sutiko pirmininkauti pasaulio masto sąjūdžiui, pavadintam „Tautinė čekoslovakų taryba“. Sąjūdžio tikslas grąžinti Čekoslovakijos nepriklausomybę. Benešas pareiškė palaikysiąs kontaktą su oficialiais dar pasilikusiais Čekoslovakų atstovais ir suorganizuosiąs čekoslovakų direktoriją, kuri astovaus sąjūdžiui visame pasaulyje.

RUMUNIJĄ NEPRALEIS SVETIMOS KARIUOMENĖS. Dėl anglų ir rumunų pasitarimų anglų laikraštis „Times“ rašo, kad Rumunija visiškai nenori praleisti Sovietų kariuomenės per savo teritoriją. Tačiau Rumunija pasirengusi su savo kaimynais užmegsti tokius santykius, kurie galėtų garantuoti taiką.

ANGLIJOJ PADIDINS MOKESČIUS. Kadangi ginklavimasis pareikalauja didelių išlaidų, Anglijoje numatoma kai kuriuos mokesčius padidinti.

KLAIPĖDOS ATSTOVAI VOKIEČIŲ REICHSTAGE. Kanclerio Hitlerio įsakymu Dr. Neumannas ir Bertulaitis paskirti Klaipėdos krašto atstovais į reichstagą.

NUNEIGIA GANDUS DĖL KLAIPĖDOS KRAŠTO NERAMUMŲ. Užsienio spaudos buvo paskelbta, kad vokiečių užimtame Klaipėdos krašte, viename mieste netoli Klaipėdos, buvo įvykęs kaimiečių sukilimas prieš „nacišką sistemą“. Vokiečių kareiviai apšaudė minią. 6 asmens buvę nukauti, 50 sužeista ir daugiau kaip 500 kaimiečių išsiūsta į koncentracijos stovyklą. Vokiečių telegramų agentūra skelbia, kad ši žinia neteisinga ir ji neturi jokio pagrindo.

KARIŲ, ŠAULIŲ IR KR. AP. MINISTERIJOS CIV. TARNAUTOJŲ AUKOS GINKLŲ FONDUI. Ginklavimo Valdybos šaulių būrio šauliai Lt. 3393,17, Ginklavimo dirbtuvių darbininkai ir tarnautojai Lt. 2686,68, 7-jo p. pulko liktinių puskarininkių ir civ. tarnautojų taupomoji-skolinamoji kasa Lt. 2023,95, Kariuomenės Teismo ir Prokuratūros karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 2058, Telšių komendantas, miesto burmistras, ir miesto savivaldybės tarnautojai Lt. 1500, Antakalnio šaulių būrys Lt. 1373,80, karo aviacijos karininkai, liktiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 1051,89, gen. štabo plk. Valušis Lt. 1000, VII šaulių rinktinė Lt. 1000, Ginklavimo Valdybos karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 988, Kauno komendantūra Lt. 1138, I-jo inžinerijos bataliono karininkai 1 d. brutto atlyginimą Lt. 528,95. Baigusieji Karo Mokyklos V. laidą karininkai 15 metų sukakties proga Lt. 500, Alytaus komendantūra Lt. 500, Pandėlio P. P. B-vės šaulių būrys Lt. 500, Karo Technikos štabo karininkų ramovė Lt. 500, 3-jo dragūnų pulko birutininkės Lt. 400, 3-jo p. pulko N. įgulos karininkai Lt. 241,29, Trakų apskr. komendantūros Onušio atsarginiai Lt. 182,75, 7-jo pėst. pulko ryšių kuopos kariai Lt. 163,30, Karo laivo „Prezidentas Smetona“ karininkai ir įgula Lt. 146,40, Panevėžio apskr. komendantūros karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 125, kpt. Čenkus Lt. 125, Pagirskio šaulių būrys Lt. 128, Papilio raitelių šaulių būrys Lt. 125, Tverių moterų šaulių būrys Lt. 125, zenitinės baterijos atsargos kariai Lt. 125, 3-jo pėst. pulko III bataliono karininkai Lt. 113,34, 3-jo pėst. pulko II bataliono karininkai Lt. 102,24, 3-jo artil. pulko liktinių puskarininkių ir civ. tarnautojų taupomoji-skolinamoji kasa Lt. 100, Simno šaulių būrys Lt. 100, kpt. Strimaitis Lt. 100, 10-ji priešlėktuvinė šaulių kuopa Lt. 63,32, ryšių bataliono liktin. puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 61,01, Vieksnių šaulių būrys Lt. 55, 2-jo inžin. bataliono karininkų taupomoji-skolinamoji kasa Lt. 51,73, ats. psk. Lukas ir Šimonis Lt. 50, šaulys V. Kiaurakis Lt. 50, ats. d. gen. Tamašauskas Lt. 50, Gražiškių šaulių būrys Lt. 32,32, 3-jo artil. pulko liktiniai puskar. ir civ. tarnautojai Lt. 30,50, 7-jo pėst. pulko kariai Lt. 30, Raseinių įgulos karininkų ramovė Lt. 25, Utenos apskr. komendantūra Lt. 25, Paparčių šaulių būrys Lt. 20. Ir daug aukojusių mažesniais sumomis.

PAPUOŠTAS KRYŽIUS

Prastai tašyto akmens ir nurūdijusių kryžiausių kryžius jau visiškai nuskendo į vešlių alksnių plotą. Tankūs jaunų medelių stiebai surezgė gilią užtvarą nuo plačių pievų ir nuo vieškelio, kurs šiomis retai gyvenamomis vietomis slinko nedrąsus ir vienišas. Jau pora metų, kaip čia kepurės niekas nebenukelia. Apsidairo — lyg kryžiaus būta, bet jokio ženklų. Ir taip užmiršta kryžių, ima apmiršti ir tuos įvykius, kurie šią vietą padarė minimą.

Tik visiems Saugų parapijos vaikams, kurie mokysis kaimyninėj progimnazijoje, šis pakelys tur būt paliks nepamainomas. Čia jau visų įprasta skaityti pusiaukeliu į progimnaziją. Kai paleidžia sekmadieniui, šventadieniui ar atostogoms, saugiečiai visu būriu ir traukia namo. Tolimas kelias, bet ką darysi, kai pasiilgsti, kai maisto pristingi. Išbėga jie krykštaudami, žaisdami. Bet kilometras po kilometro energija mažta, jauni žingsniai pavargsta. Tada jie eina kaskart lėčiau, kaskart sunkiau. Eina ir nesilsi. Tik pačiame pusiaukely apsisotoja ilgesniam poilsiui. Tiesa, keistas tas pusiaukelis, bet jau taip įprasta, čia pusė kelio skaityti. Nuo kryžiaus kelias pasisuka, ir kai eini į progimnaziją, iš šios vietos atrodo nebetoli miesto bažnyčios bokštai — pačiame vieškelio gale tviska jų blėtiniai stogai, o kai eini namo, — čia jau parapijos ribos, čia iš už lygumų kyšo vieno dvaro aukšti medžiai — kiek čia bėra lig namų. Tai gal todėl ir tapo pusiaukeliu ta savotiška vieta.

Mokinukai, ją pasiekę, kai šilta, išsiblaško pagrioviais, ilsisi. Kiti, tvirtesnieji, kiek pasėdėję, slankinėja pakrūmėmis. Kai dar būdavo neužžėlęs kryžius, mergaitės paškindavo gėlių ir uždėdavo vainiką. Ankstų pavasarį jie skindavo vešlias purienas, smulkučius palazdėlius, ir kryžius, jiems nuėjus, atrodydavo kaip altorius prieš Devintines. Žmonės eidavo ir gėrėdavosi, gaudydavo vystančių gėlių kvėpėjimą ir pamaldžiai lenkdavo galvą.

*

Vakar gamtos pamokos metu į ketvirtąją klasę buvo atėjęs ir karinio rengimo instruktorius. Pasiūlė padaryti pavasarinę gamtos pamoką laukuose ir ta pačia proga atlikti vieną gerą darbą — sutvarkyti, papuošti progimnazijos didvyrių, 1920 m. nuo žiaurais prieš rankos kritusių dviejų gimnazistų - savanorių, žuvimo vietą.

Visa klasė, iš viso 25 mokiniai, dar prieš pamokas ištraukė vieškelio į Saugus. Mokinių tarpe buvo ir saugiečių. Šiems net staigmena buvo: tik dabar sužinojo, kad pusiaukely, kur jie kiekvieną kartą sustoja poilsiui, kadaise jų pirmtakūnai kovėsi už laisvą Tėvynės žemę ir savo gyvybę jai paaukojo.

Pasiekę kelio pasisukimą ir suradę kryžių, pirmiausia virvutėmis nutiesė nuo vieškelio į kryžių

Tėvynėn sugrįžus

Myk. Linkevičius

Vai, toli aš buvau — užu marių,
Gyvenau ašen aukso šaly,
O vistiek buvo, ilgu gintarų —
Siela skundė: Tėvynė toli...

Ir sapnavosi gimtosios vietos:
Tos smėlėtosios kalvos ir gojai...
Taip norėjos sugrįžt ir dėvėti
Vėl sermėgas kartu su vargojais...

Ir kodėl nepatenkino turtas,
Dangun kylantys mūro namai —
Koks viliojo grįžt tėviškėn burtas
Ir gyventi pirkutėj savo? —

...Iš savosios žemelės pramisti
Daug meiliau, daugel kartų geriau —
Daug lengviau net per vargą čia bristi,
Nei svetur didį turtą sukraut. — —

takelį. Visus čia buvusius alksnėlius iki pat šaknų iškirto. Vėl kryžius išvydo vieškelio pylimą. Paskum taip pat padarė apie kryžių gražią aikštelę. Kryžius buvo apsinešęs samanomis ir pažaliavęs kaip ir tie gajūs aplinkumos alksniai. Tada mokytojas paskirstė visiems darbą: vieni iš griovio nešė smėlį ir barstė takelį, kiti vilko žemes ir pylė lysveles, mergaitės sodino savo atsineštąsias gėles. Beregint ir nuo kryžiaus buvo nulupinėtos samanos. Iš akmens vos įžiūrimai pasiskleidė išdraskytas įrašas: 1920: XI. 14.

— Kodėl tik viena data? — kažkas paklausė.

— Kad čia niekas nepalaidotas, — paaiškino mokytojas. — Čia įkalta tik ta data, kurią mūsų narsuoliai buvo žiauriai lenkų nukankinti. Gal ne visi gerai žinot šį atsitikimą, tai ot karinio rengimo mokytojas jums papasakos.

— Aš tada irgi mokiausi, — pradėjo jis. — Buvau tik pirmojoje klasėje. Kai lenkai įsiveržė į Lietuvą, daugumas mūsų aukštesniųjų klasių mokinių partizanais išėjo sutikti prasiveržėlių. Kadangi mažai ginklų tebuvo tai po keletą jie išsisklaidė apylinkėn, kad kiek galėdami daugiau galėtų pakenkti priešų raiteliams. Šiuodu narsuoliai labai gerai buvo įsitaisę čia kryžkelėje, su kulkosvaidžiu ir daug lenkų raitelių paklojo, bet visgi buvo apsupti ir nors jau ir sužeisti paimti, bet be galo žiauriai nužudyti. Jie šią vietą padarė šventą, ir labai gražu, kad mes šiandien ją sutvarkėm, papuošėm. Čia netrukus prikalsime su atitinkamu įrašu lentą, — tegu visi žinos, kur krito mūsų mokyklos narsuoliai, kur savo krauju jie pelnė sau nemirštamą garbę. O jūs, kuriems teks čia praieiti.

LATVIJOS LIETUVIŲ MOKYKLOS

Latvijoje mūsų išeivijos gyvenimas nėra atsilikęs nuo mūsų išeivių kitose valstybėse. Prieš karą čia buvo net lietuvių kultūros židiniai, iš kurių išliepsnojo daug ir valstybinio atgijimo. Pirmoji lietuvių mokykla įkurta 1907 m. Dabar pradžios mokyklų yra virš dešimts. Paminėtinos: Rygos miesto pirmoji lietuvių pagrindinė mokykla su 150 mokinių, kuriai vadovauja M. Misiūnaitė; Rygos miesto antroji (vedėjas Pr. Ramonas) su 64 mokiniais; Rygos miesto trečioji (vedėja F. Čivilytė) su 38 mokiniais; Liepojos miesto lietuvių pagrindinė mokykla (vedėja A. Gerbstienė) su 70 mokinių; Jelgavos (Mintaujos) miesto (vedėjas J. Garšva), mokinių — 42 ir kitos. Minėtoji ir keletoj kitų dėstoma lietuvių kalba. Iš viso visose lietuvių mišriose mokyklose mokosi apie tūkstantis lietuvių. Dar lietuvių kalba dėstoma Latvijos universitetė, dėsto Ad. Raulinaitis ir Aukštojoje Teologijos Mokykloje, kur dėsto prof. P. Ozolinš.

Latvijos lietuvių pradžios mokyklose ir lietuvių kalba dėstomose mokyklose tautinis lietuvių susipratimas didėja ir kasmet išleidžiama po keliasdešimt susipratusių lietuvių, kurių dalis eina gimnazijon, o kiti į įvairias specialias mokyklas arba dirba kitokį darbą. Kai kuriose mokyklose yra mokinių chorai, vaidintojų kuopelės, sporto būreliai. Jau lietuvių tautinėse šventėse išpildomos daugumoj mokinių programos ir maloniai svetimtaučių sutinkamos. Kaip matos, Latvijoje lietuvių mokyklų yra nedaug ir daugumas miestuose, o kaimuose viena kita. Dabar lietuvių Latvijoje gyvena 22.913, kurie sudaro 1,17% visų Latvijos gyventojų. Daugumas gyventojų gyvena kaimuose. Iš minėto lietuvių gyventojų skaičiaus 57,35% užsiima žemės ūkiu, 18,13% dirba pramonėje, 3,53% verčiasi prekyba, 6,54% dirba susisiekime ir transporte ir 0,99% tarnauja valstybinėse ir savivaldybės įstaigose. Apskritai, lietuvių mokyklų mažai ir esančioms sąlygos sunkios, tenka daugumoj patiems išlaikyti.

Jn. Vdls

PRIENAI

Prieš pat Velykas Prienu „Žiburio“ privatinėje gimnazijoje buvo renkamos aukos Ginklų Fondui. Nors prieš Velykas moksleivių kišenės išsisėmę, bet aukojo visi tiek, kiek galėjo. Viso vien tik iš moksleivių surinkta apie 200 lt.

Tuo pačiu laiku Ginklų Fondui buvo renkama ir miestyje. Daugiausia aukojo gimnazijos mokytojai; kai kurie iš savo kuklios mokytojiškos algos net po 50 lt.

Balandžio 16 d. Prienu „Žiburio“ Privatinės gimnazijos stalo tenso rinktinė: Bazevičius, Bendinskas, Lakickas žaidė Kybartuose su vietos šaulių klūbu „Sveikata“ ir nežymiai pralaimėjo 5:4.

A. B-i-kas

KAUNO VI VALST. GIMNAZIJA

— Balandžio 22 d. Kauno VI valst. gim. salėje šančių Tunto skautai suruošė vakarą. Gautą pelną paskyrė Ginklų Fondui.

— Gimnazijos mokiniai suaukojo 472 lt. Už šiuos pinigų manoma nupirkti 2. p. p. šautuvų.

Žydrūnas

MARIJAMPOLĖ

R. J. v. bern. gimnazija

Šiomis dienomis per karinio rengimo instruktorių ats. j. ltn. Kijauską gautas didelis kiekis šratelių. Beveik visų klasių mokiniai užsisakė net po visą dėžutę, o nemažas skaičius — ir po 2.

Labai didelis susidomėjimas „Kario“ paskelbtu konkursu parašyti temą „Kokiu kariu norėčiau būti“. Daug mano šiame konkurse dalyvauti.

M. K.

pravažiuoti, neužmirškite stabtelėti, pažiūrėti, ar atžalos neauga, ar kryžius neapsamanojo.

• Berniukų ir mergaičių akyse spindėjo kilnumas ir meilė mokyklos didvyriams. Jie dabar tylūs baigė tvarkyti kryžiaus vietą. Mergaitės vilko didžiules žolynų puokštes, ir kryžius vėl kaip seniau paskendo žalume ir kvėpėjime. Pro alkšnių takelį dabar jis atrodė puošnus ir didingas.

Ateina vasara, išaugs mergaičių sodintos gėlės, ir dar gražiau čia bus. Visi žinos, kodėl kryžius papuoštas ir lenksis ne vien Dievui, bet kartu ir tiems didvyriams, kurie Tėvynės laisvei paaukojo savo mokslą ir gyvybę.

Ant. Lazdėnas

RASEINIAI

— Jau pradėjome šaudyti šrateliais. Pasipraktikavę padarysime konkursinį šaudymą.

— Raseinių gimnazijos mokiniai gausiai aukojo ir dar žada aukoti Ginklų Fondui.

Vilnius

PANEVĖŽYS

Šeštoji klasė, patariama klasės auklėtojo p. Vedegio, savo draugams Jonui Januškevičiui ir Vincui Krikštanaičiui, jų brangioms mamytėms mirus, vietoj užuojautos suaukojo Ginklų Fondui 18 Lt. Tuo būdu, mes manome, išreiškėme geriausią užuojautą savo draugams ir padėjome brangiajai Tėvynei. Ši klasė jau ir anksčiau Ginklų Fondui sudėjo 50 Lt.

Atgijo karinis būrelis. IV-21 sušaukė susirinkimą. Susirinkime dalyvavo ir p. direktorius.

Gimnazijoje buvo prarastas šrateliais šaudymo turnyras. I-ją vietą laimėjo Pralinskas (II); II-ją — Januškevičius (VI) ir III-ją — Černiauskas (VIII).

Laurutis

Šaudymo turnyras

Panevėžio v. b. gimnazijoje fiz. lav. kuopos gausiausias būrelis yra šaudymo — 204 mokiniai. Šaudymo būrelio veikla labai gyva. Šaudome grupėmis keturius kartus per savaitę. Per pirmą pusmetį iššaudyta 16.000 šovinių. Būrelis turi orinį šautuvą.

Buvo prarastas klasinis turnyras, geriausiam šauliui nustatyti. Dabar vyksta tarpklasinis turnyras geriausiam šauliui visoje gimnazijoje nustatyti. Laimėjusiems pirmas vietas, bus įteiktos dovanos.

Č.

Žiūrėjome minosvaidžiais šaudymo

Balandžio 18 d. Amatų Technikos m-lės IV, III ir I kl. mokiniai, vadovaujami kar. reng. ir kūno kultūros mokytojo ats. ltn. Petniūno, žiūrėjome minosvaidžiais šaudymą 4 p. pulke.

Garbutas

SEREDŽIUS

Mokiniai ir Ginklų Fondas

Po skaudžių įvykių Seredžiaus pradžios mokyklos mokiniai Ginklų Fondui paaukojo 75 lt. Mokytojo Karaliūno iniciatyva, Seredžiaus įgulos salėje buvo surengtas pradžios mokyklos mokinių šeimininis vakaras, kurio pelnas paskirtas Ginklų Fondui.

Salę ir orkestrą davė įgulos v-kas plk. ltn. Namajuška. Fizinę paramą davė grupės vadas mjr. Jukšas..

Už tai visuomenė ir mokykla širdingai jiems dėkoja.

San. psk. Irigoras

SKAUTŲ SVEIKINIMAI ŠV. JURGIO PROGA

Viso pasaulio skautai švenčią savo patrono švę Jurgio dieną. Šios šventės proga pasikeičiama sveikinimais.

Šiomet mūsų skautams tokį sveikinimą pirmieji atsiuntė Belgijos skautai. Mūsų skautai irgi išsiuntė daug sveikinimų.

Kauno kampelis

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

GRĮŽO KARIUOMENĖS VADAS. Sekmadienį, balandžio 23 d. 11 val. 23 min. traukiniu iš Berlyno grįžo dalyvavęs Vokietijos kanclerio Hitlerio 50 m. sukakties iškilmėse mūsų kariuomenės vadas brigados generolas Raštikis. Su juo drauge grįžo ir kiti mūsų delegacijos nariai.

JAPONŲ KARO ATSTOVAS KAUNE. Šiomis dienomis į Kauną iš Rygos tarnybos reikalais buvo atvykęs japonų karo atstovas Lietuvai plk. ltn. Tamotsus Takatsukis, kuris Kaune išbuvo porą dienų.

PRASIDĖJO KARO ŽAIDIMAI. Balandžio 25 d., kariuomenės vadui brigados generolui Raštikiui vadovaujant, kariuomenės štabe prasidėjo aukštųjų karininkų junginių štabų ginklų ir tarnybų viršininkų karo žaidimai, kurie užtruks keletą dienų.

KARIUOMENĖ TEISMO AUKA GINKLŲ FONDUI. Ginklų vajaus dienomis Kariuomenės Teismas ir Prokuratūros karininkai paaukojo Ginklų Fondui grynais pinigais 1960 lt. ir Klaipėdos krašto pabėgėliams — 200 lt. Kar. Teismo civiliniai tarnautojai Ginklų Fondui paaukojo 98 lt.

VISUOTINIS EKONOMINĖS KARIŲ B-VĖS NARIŲ SUSIRINKIMAS. Balandžio 28 d. karininkų ramovėje įvyksta visuotinis Ekonominės karių bendrovės narių susirinkimas.

VISUOTINIS LIETUVOS KARININKŲ RAMOVĖS SUSIRINKIMAS. Krašto apsaugos ministrui leidus, balandžio 29 d. 9 val. šaukiamas visuotinis L. K. Ramovės susirinkimas.

ŠARVUOTININKAI karininkai, liktiniai puskarininkiai, civ. tarnautojai, tikrosios tarnybos ir atsargos kariai visi vieningai aukojo Ginklų Fondui ir nukentėjusiems Klaipėdos krašto pabėgėliams: a) Karininkai — 864 lt. ir 58 ct. Ginklų Fondui. b) Likt. psk. ir civ. tarn. — 554 lt. — Ginklų Fondui. c) Tikrosios tarn. ir atsargos kariai — 529 lt. ir 86 ct. G. F. Iš atsarginių karių daugiausia aukojo Anicetas Šaduskas 50 lt. ir Ch. Malkinas 25 lt.

Be to, įgulos karininkų ir puskarininkų ramovės aukojo: Karininkų ramovė 500 lt. Ginklų Fondui ir 200 lt. Klaipėdos krašto pabėgėliams šelpti. Puskarininkų Ramovė — 600 lt. Ginklų Fondui ir 400 lt. Klaipėdos krašto pabėgėliams šelpti.

Šarvuočių R-nės šviet. karininkas

VILKAVIŠKIO ĮGULOS KAREIVIŲ PARKAS-SODAS. Bataliono vado ir švietimo vadovo pastangomis kareivinių rajone buvo parinkta aikštė, kuri gražiai išplanuota ir apdinta įvairiais medeliais. Tai bus kareivių parkas-sodas. Joje yra kroketo ir krepšinio aikštelės.

Šnekutis

LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ RADIOJO IR TELEFONO-TELEGRAFO MECHANIKŲ KURSAI. Po 5 mėnesių darbo išleista radijo ir telefono-telegrafo mechanikų kursų laida. Radijo mechanikų klasę pirmuoju baigė j. psk. Anupras Korla, o telefono-telegrafo mechanikų klasę pirmuoju — psk. Antanas Mikoliūnas.

Balandžio 13 d. susirinkę mokymo klasėje atsisveikino su viršininkais ir lektorais. Atsisveikinimo žodį pasakė bataliono vadas. Po to ryšių b-no mokomajai kuopai buvo įteikti iš šios laidos kursų klausytojų bei lektorių aukų nupirkti du šautuvai. Kursų klausytojų vardu kalbėjo viršila A. Balčiūnas.

J. psk. J. Gurčius

UKMERGĖS ĮGULA. Balandžio 23 d. Ukmergės šaulių choras įgulos kariams kareivių ramovėje padainavo gražių dainų. Be to, magikas Cechanavičius parodė įvairių triukų, o „Pulko švogeris“ paskaitė naujos karinės enciklopedijos ištraukas. Paskiausiai „Pulko dėdė“ savo švogeriiui surengė įdomius egzaminus, dėl kurių švogeriiui buvo labai šilta, o žiūrovams juoko.

Juškoniškis

NAUJASIS P. L. P. KARO MOKYKLOS VIRŠININKAS PRADĖJO EITI PAREIGAS. Kovo 29 d. Respublikos Prezidento aktu Karo Mokyklos viršininką b. gen. K. Skučą pakvietus vidaus reikalų ministru, laikinai Karo Mokyklos viršininko pareigas ėjo gen. št. plk. B. Jakutis. Balandžio 22 d. naujasis Karo Mokyklos viršininkas gen. št. plk. Juodišius iš gen. št. plk. Jakučio priėmė Karo Mokyklą. Apklaussinęjęs skundų, naujasis Karo Mokyklos viršininkas išsirikiavusiam Karo Mokyklos batalionui pasakė kalbą. Po kalbos Karo Mokyklos batalionas pagerbė savo naująjį viršininką, praeidamas pro estradą tvirtu, kariūnišku parado žingsniu.

J. Zonyš

I. PD LIKT. RIKIUOTĖS PUSKARININKIŲ KURSAI. Po rūpestingo 6 mėnesių darbo balandžio 22 d. išleista I. PD

likt. rik. puskarininkų kursų nauja laida. Geriausiai kursą baigė: pirmuoju psk. Antanas Umbrasas, antruoju vrš. Jonas Budžys, trečiuoju psk. Stasys Vidugiris, ketvirtuoju j. psk. Benas Dovydaitis.

Egzaminų komisijos pirmininkas plk. ltn. Vidugiris, įteikdamas pažymėjimus, pabrėžė, kad kareivių auklėjime ir mokyme puskarininkų vaidmuo yra didelis, ir visiems palinkėjo kursuose įgytas žinias rūpestingai taikyti gyvenime ir jas plėsti. (Pav. psk. A. Umbrasas).

—ra—

3. ARTILERIJOS PULKAS. Balandžio 23 d. pulko rajone įvyko raitųjų rungtynės tarp 3. artilerijos pulko I. grupės ir 1. raitosios baterijos. Pirmas užjogimas buvo tikrosios tarnybos kareivių. Sąlygos: distancija iki 500 m, mažiausias greitis 300 m per minutę, kliūčių 8, aukštis 0,9 m, plotis iki 1 m, arkliai ne jaunesni kaip 6 metų. Dalyvavo 20 asmenų. Pirmąją vietą laimėjo 1. raitosios baterijos j. psk. Masteka su kumele „Radasta“, antrąją vietą — 3. art. pulko gr. Jankauskas su arkliu „Rukas“ ir trečiąją vietą — 1. rait. btr. j. psk. Muraška su kumele „Ragana“.

Puskarininkų užjogime sąlygos: kategorija švarumon, distancija iki 600 m, kliūčių 11, aukštis — 1,1 m, plotis — 1,5 m, mažiausias greitis 350 m per minutę, arkliai taip pat ne jaunesni kaip 6 metų. Dalyvavo 14 asmenų su 16 arkliu. Pirmąją vietą laimėjo 1. rait. btr. psk. Barkauskas su arkliu „Palankus“, antrąją vietą — 3. art. pulko vrš. Kaklauskas su kumele „Pajuoste“ ir trečiąją vietą likt. kand. j. psk. Rakauskas su arkliu „Rutulys“.

Karininkų užjogime, sąlygos: kategorija švarumon, distancija 700 m, mažiausias greitis 350 m per minutę, kliūčių — 12, aukštis iki 1,2 m, plotis — iki 2,0 m; dalyvavo 6 asmenys su 8 arkliais. Pirmąją vietą laimėjo 3. art. pulko j. ltn. Kondrotas su kumele „Putas“, antrąją vietą — 3. art. pulko ltn. Šapalas, su arkliu „Palemonas“ ir trečiąją vietą — 1. rait. btr. j. ltn. Dragūnas su arkliu „Rojus“.

P. Sit.

4. PĖST. L. K. MINDAUGO PULKAS. Balandžio 16 d. pulko kariai, ltn. Andriuškevičiaus vadovaujami, surengė trečią šiais metais linksmavakarį, į kurį atvyko visi įgulos daliniai ir civil. tarnautojai. Pradžioje buvo suvaidintas 2 veiksmų farsas „Paskolink man savo žmoną“. Veikalo turinys ir vaidyba visiems labai patiko. Po vaidinimo pulko orkestro eil. Haitas su akordeonu pagriežė keletą linksmų dalykelių, o mokomosios kuopos mokiniai sudainavo karinių dainų.

Balandžio 20 d. Panevėžio įgulos kariams šaulių valstybinis teatras Panevėžio šaulių rūmuose suvaidino „Bažnyčios pelė“. Kariams vaidinimas suteikė daug juoko. Be to, kariai turėjo progos pamatyti gražų vaidybos meną.

J. B.

2. ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. 3. eskadrono jaunas kareivis Vladas Smolenskas norėdamas prisidėti prie krašto saugumo stiprinimo, pasižadėjo savo kuklią mėnesinę algą aukoti Ginklų Fondui. Paprašė savo eskadrono vadą, kad jam nuo jo karinės tarnybos pradžios iki kol tarnaus kariuomenėje algos nemokėtų, bet ją įneštų Ginklų Fondo sąskaiton. Esk-no vadas, matydamas nuoširdžiai kilnų pasiūlymą padėti savo Tėvynei, šaunaus j. krv. Smolensko prašymą priėmė ir jo algą kas mėnuo nuo praėjusių metų lapkričio 1 d. įneša Ginklų Fondo sąskaiton. Pulko vadas, patyręs apie tai, įsakyme pulkui j. krv. Smolenskui pareiškė tarnybinę padėką. J. krv. Smolenskas tarnauja pulke savanoriu.

Per vykdomą daliniuose Ginklų Fondo vajų, pulko kareiviai jau yra suaukoję 564 lt. 85 ct. Daugelis kareivių aukoja ne tik savo mėnesinę algą, bet ir po daugiau. Taip pat Kun. Birutės K. Š. M. draugijos skyrius paaukojo Ginklų Fondui 400 litų.

Alytaus šaulių rinktinės choras, p. A. Likerausko vadovaujamas, dažnai dalyvauja pulko kariams rengiamose koncertuose ir pamaldose per Tautos, pulko ir kitas žymesnes šventes. Praėjusiais metais pulke yra dainavęs ir giedojęs net devynis kartus. Šiais metais dalyvavo skirtuose kompoz. Naujaliui ir Sasnauskui pagerbti koncertuose ir pailustravo jų sukomponuotas dainas. Didįjį šeštadienį įgulos bažnyčioje giedojo oratoriją Dubois „Septyni Kristaus žodžiai“, kurios klausėsi visi pulko kariai ir karininkai su šeimomis.

Pulko vadas, visa tai įvertindamas, suruošė karininkų ramovėje šaulių chorui vaišes ir padėjo choro vedėjui p. A. Likerauskui ir chorui už gražią kultūrinę veiklą kariuomenėje ir visuomenėje.
Psk. St. Gudmonas

PAJUOSTĖS ĮGULA. Ginklų vajuos proga mūs įgulos kariai ir civ. tarnautojai paaukojo Ginklų Fondui: karininkai — 468,10 lt., liktiniai puskarininkai ir civ. tarnautojai — 311,00 lt. 4. kuopos kareiviai — 25,00 lt., 5. kuopos — 25,50 lt., 6. kuopos — 12,80 lt., 2 k. kuopos — 35,50 lt., ryšių kuopos — 45,70 lt., pulko štabo — 5,25 lt., I. pėst. divizijos likt. puskarininkų kursai — 100,00 lt.
J. Baras

KAREIVIŲ BIBLIOTEKOS 1938 METAIS. Kareivių bibliotekos, atsižvelgiant į karių specifinį auklėjimą bei mokymą, o taip pat ir į skaitytojų amžių, turi atitinkamą turinį. Tačiau tą karių bibliotekų savumą nereikia suprasti taip, kad jose tėra vien tik karinio pobūdžio knygų. Kareivių bibliotekos, atsižvelgiant į skaitytojų daugumą ir paskirtį, yra liaudies bibliotekos tipo, sustiprintos karinio pobūdžio ir, apskritai, knygomis, keliančiomis kilnų vyriškumą, dorovingumą, krašto pažinimą, Tėvynės meilę ir p. jausmus. Nemoralus turinio ir mažavertės knygos į karių bibliotekas nepatenka.

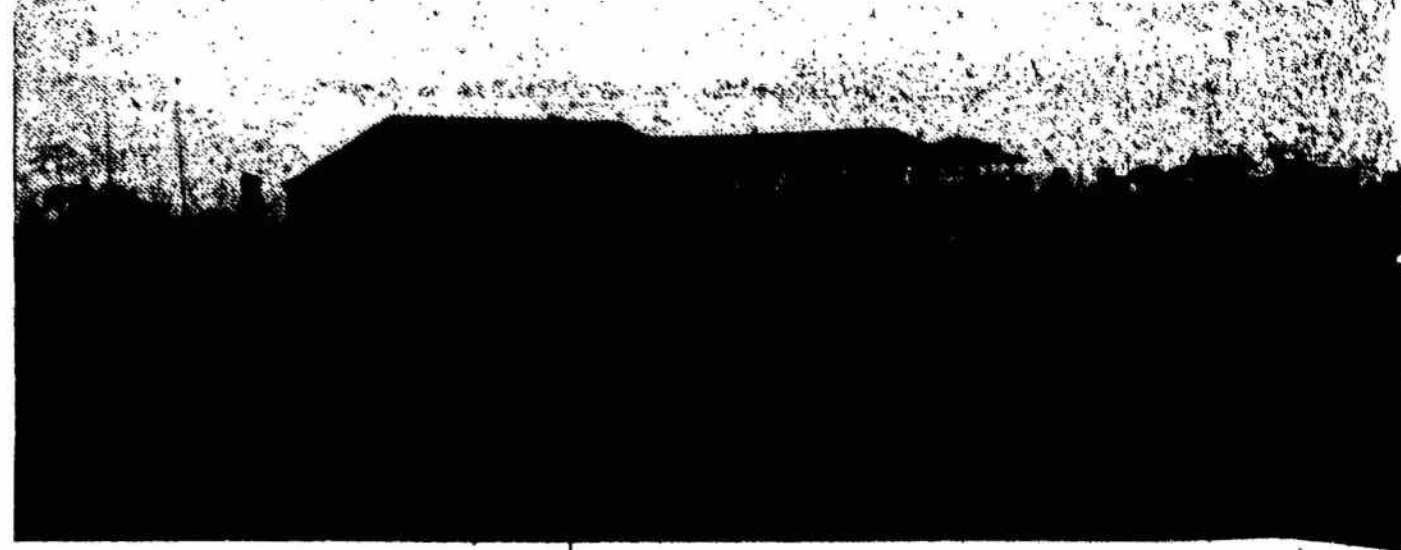
Šis karių auklėjimo ir švietimo veiksnys kasmet tobulinamas ir turtinamas. Čia pateikiami kai kurie 1938 metų karių bibliotekų duomenys: 1. Tomų skaičius iš 89358 pasiekė 94382, t. y. padidėjo 6024 tomiais. 2. Skaitytojų per metus buvo 14129. Didžiausią skaitytojų % duoda pėstininkų — 2. ir 4. pulkai, kavalerijos — 3. dragūnų pulkas ir artilerijos — 4. pulkas ir priešlėktuvinė aps. rinktinė. 3. Perskaityta per metus 165.310 tomų. Čia taip pat žymiai dominuoja minėtos dalys ir Karo liginė.

ŠAULIŲ AVIACIJOS BŪRYS PRADĖJO SEZONĄ. Balandžio 23 d. 16 val. šaulių aviacijos būrys susirinko aerodrome. Čia būrio vadas karo lakūnas šaulys kpt. Krasnickas ir kiti lakūnai paaiškino šauliams apie naująjį lėktuvą ir jį pademonstravo. Keliolika būrio šaulių (vyrų ir moterų) buvo paskraidinti, kai kas net su „malonumais“. Pažymėtina, kad mūsų šaulės moterys nepasilieka nuo vyrų ir visas mirties kilpas ištvėrė be priekaištų.

Šaulius skraidino būrio vadas kpt. Krasnickas, ltn. Lendraitis, psk. Kuosaitis, vrš Vakhauzas ir kiti lakūnai.

Šaulių aviacijos būrys žymiai suintensyvino savo darbą. Kadangi būryje šaulių yra keli šimtai, tai kiekvieną sekmadienį nuo ankstaus ryto vyksta šaudymo pratimai. Daug šaulių įsirašė mokytis skraidyti.

Sekmadienį, gavęs pirmąjį oro krikštą, dėkingumo ženklą aviacijos būrio šaulys savanoris kūrėjas Jonas Kareckas, tik išlipęs iš lėktuvo, paaukojo būriui (benzinui pirkti) 55 litus.
Šaulys

Kavalerijos pulko perdavimo momentas

RAITININKŲ NUOTAIKOS KARIUOMENĖS RADIO PUSVALANDIS. Balandžio 23 d. radijo pusvalandyje buvo raitininkų muzikos melodijos, kurias atliko 1. gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulko dūdų orkestras, viršilos Dargio diriguojamas. Eilėraščius apie šaunųjį žirgą deklamavo Valstybės Teatro art. St. Čaikauskas, o orkestras pagriežė „Lengvoji kavalerija“ ir Lechavičiaus „Kovų Audroje“. Pusvalandžiui vadovavo plk. ltn. Balčiūnas.

Ad. Br.

NAUJI VIRŠININKAI. Alytaus įgulos ugniagesių vadas ltn. Andriušis paleistas iš šių pareigų, o naujuoju vadu paskirtas kpt. Milaševičius, seniau buvęs Kauno įgulos VI ugniagesių komandos viršininko padėjėjas. Tos pačios įgulos I ugniagesių komandos viršininku paskirtas ltn. Kuzmickas, o jo padėjėju j. ltn. Kvaraciejus.

MOTORISTŲ KURSAI prasidės gegužės 1 d. A. Paneunėje prie XI Kauno įgulos ugniagesių komandos. Kursų inspektoriaus pareigas eis kar. ugn. inspektorius.

UGNIAGESYBA KARININKŲ KURSUOSE. Administracijos karininkų kursų III laidoje, kuri išleista IV. 5 d., buvo dėstoma ir ugniagesyba. Būsimieji ūkio pareigūnai-karininkai susipažino su kariuomenės ugniagesių organizacijos ir gaisrinės profilaktikos pagrindais, ir jiems buvo parodytos kai kurios Kauno įgulos ir miesto ugniagesių komandos.

IŠ LIETUVOS L. KLASĖS FUTBOLO PIRMENYBIŲ. Balandžio 22 d. Kaune, valstybiniam stadione, buvusiose L kl. futbolo pirmenybių rungtynėse LGSF nugalėjo C JSO 4:1 (2:1).

Balandžio 23 d. Kaune, valstybiniam stadione, buvusiose L kl. futbolo pirmenybių rungtynėse meisteris KSS įveikė ŠŠ Kovą 3:1 (3:0).

AUŠRA — C JSO 16:10 (7:5). Balandžio 19 d. buvusiose moterų L kl. krepšinio pirmenybių rungtynėse „Aušra“ nugalėjo C JSO 16:10 (7:5). „Aušros“ laimėjimas nors nelauktas, bet visiškai pelnytas, nes komanda žaidė darniau ir buvo tikslesnė mėtyme ir dengime.

BĖGIMAS PER KAUNO MIESTĄ. Balandžio 30 d. Kaune bus tradicinis bėgimas per Kauno miestą.

KILNOJIMO, BOKSO IR IMTYNIŲ PIRMENYBĖS. Balandžio 22 d. Kaune buvusiose kilnojimo, bokso ir imtynių Kauno apygardos pirmenybių rungtynėse nugalėtojais liko: sunkumų kilnojime: plunksnos sv. Kemeraitis trimis veiksmais padaręs 205 kg (60, 60,85), lengvo sv. Vilčinskas — 260 kg (80, 75, 105), Vidutinio sv. Penčyla — 285 kg (80, 85, 120) ir pussunkio sv. Balčius — 285 kg (90, 85, 110). Bokse: popieriaus sv. Buknys, finale įveikęs Girgėlą, musės sv. Mikėnas, nugalėjęs Bačelį, gaidžio sv. Jašinskas (be kovos), plunksnos sv. Žemaitis (be kovos), lengvo sv. Kazlauskas, nugalėjęs Vilčinską, pusvidutinio sv. Freimutas, įveikęs Bacevičių ir vidutinio sv. Birgeris įveikęs Šmitą. Kitų sv. varžovų nebuvo. Imtynių: lengvo sv. Vilčinskas, įveikęs Orlauską ir vidutinio sv. Balčius, nugalėjęs Stejerį.

*Karinė spauda —
mūsų visų spauda!*

C JSO — GRANDIS 23:12 (13:7). Balandžio 24 d. buvusiose moterų L. kl. krepšinio pirmenybių rungtynėse C JSO įveikė Grandį 23:12 (13:7).

LATVIJA — LENKIJA 42:18 (12:4). Balandžio 22 d. Rygoje buvo tarpvalstybinės vyrų krepšinio rungtynės Latvija — Lenkija. Šiomis rungtynėmis buvo latvių ir lenkų jėgų išbandymas prieš Europos pirmenybes. Ir šis jėgų išbandymas parodė visišką latvių viršų, nes rungtynes Latvija laimėjo 42:18 (12:4).

VARŠUVA NUGALĖJO RYGĄ 31:29 (8:7). Balandžio 23 d. Rygoje buvusiose tarpmiestinėse vyrų krepšinio rungtynėse Varšuva — Ryga, kurių komandose žaidė tie patys žaidikai, kaip ir tarpvalstybinėse rungtynėse Latvija — Lenkija, Varšuva nugalėjo Rygą 31:29 (8:7).

5. PP — RYŠININKAI. Balandžio 22 d. 5. pėst. pulke įvyko draugiškos stalo teniso rungtynės tarp ryšių b-no ir 5. pėst. pulko. Rungtynes laimėjo ryšininkai 7:2.

Gr. Adomas Varnas

KARO TECHNIKOS DALYS. Balandžio 22 d. priešlėktuvinės apsaugos r-nės futbolo aikštelyje buvo pradėtas Karo technikos dalių futbolo turnyras. Pirmiausia susitiko ryšininkai su pionieriais. Rungtynės baigėsi lygiomis: 1:1. 23 d. susitiko auto r-nė ir pionieriai. Laimėjo pionieriai.

Gr. Adomas Varnas

UKMERGĖS ĮGULA. Balandžio 23 d. Ukmergėje įvykusiose draugiškose šachmatų rungtynėse ukmergiškiai nugalėjo kėdainiškis 9:5.

Juškoniškis

PANEVĖŽIO ĮGULOJE balandžio 4—18 d. buvo prarastas tarp liktinių puskarininkių šachmatų turnyras. Turnyrui vadovavo lt. Aižinas. Buvo žaidžiama taškų sistema, t. y. kiekvienas dalyvis turėjo sužaisti su visais po dvi partijas. Daugiausia taškų surinko ir sudaro nuolatinę Panevėžio įgulos liktinių puskarininkių šachmatininkų komandą šie asmenys: psk. Šarkauskas, psk. Antaniškis, psk. Guoba, j. psk. Povilonis, vrš. Karalius ir psk. Einikas.

Likusieji dalyviai taip pat nenustoja teisės į komandą, nes iš jų, reikiant, bus imama komandos sudėčiai padidinti.

Balandžio 21 d. Panevėžyje, MSK stadione, įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp karo aviacijos ir Panevėžio „Šaulio“, kurios baigėsi 1:0 karo aviacijos naudai.

A-is

ŠIAULIAI. Balandžio 23 d. Šiauliuose įvyko tradicinis pavasario sporto sezono atidarymas bėgimu per miestą. Šiame bėgime dalyvavo šių klubų bėgikai: šiaulių šaulių ir įgulos „Sakalas“, Linkaičių šaulių „Aras“, šiaulių valdž. berniukų gimnazija, seminarija ir vietos JSO.

Bėgimo distanciją per 2 km pirmuoju atbėgo Belunskis (Linkaičių „Aras“), antruoju Jackus (irgi „Aras“) ir trečiuoju Indinauskas („Sakalas“). Laimėję pirmąsias tris vietas gavo asmenines dovanas.

Dalyvavę klubai vietomis laimėjo: „Sakalas“ — I vietą su 132 taškais, Linkaičių „Aras“ — II su 49 tašk., seminarija — III su 16 taškų ir JSO — IV su 12 taškų.

Tą pačią dieną pėst. pulko sporto aikštėje įvyko ir pirmosios šį pavasarį draugiškos futbolo rungtynės. Pirmoje poroje susitiko „Sakalas“ su vietos LGSF. Abi komandos A klasės. Po gana sunkios kovos laimėjo „Sakalas“ 2:1. Antroje poroje susitiko „Sakalas“ ir Linkaičių „Aras“. Abi komandos II Lygos. Laimėjo „Sakalas“ 5:1. Vrš. L. Griškevičius

5. P. PULKAS—PRIEŠL. APS. RINKTINĖ 22:19 (10:9). Balandžio 19 d. 5. p. pulke buvo draugiškos krepšinio rungtynės tarp minėtų komandų, kurias laimėjo pulkas 22:19.

Pulko komanda ir žiemą nenustojo žaidžiusi, nes turėjo su įvairiomis krepšinio komandomis 10 rungtynių ir jas visas laimėjo. Krepšių santykis 28:122 pulko naudai.

Jau baigiama įrengti naujoji krepšinio aikštėlė, kuri atitiks visiems reikalavimams. Pati aikštėlė rengiama miškelyje, kur bus apsaugota nuo vėjo ir saulės.

Psk. T. Znotinas

1. GUSARŲ PULKAS—POLICIJOS MOKYKLA. Balandžio 21 d. 1. gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke buvo sužaistos draugiškos krepšinio rungtynės tarp pulko ir policijos mokyklos. Rungtynėms teisėjavo p. Lubinas. Rungtynes laimėjo gusarai 25:9 (13:5).

Labai vikriai krepšius svaidė psk. Valiušaitis, kuris įmetė net 16 krepšių. Likusius 5 krepšius įmetė eil. Montvila ir 4 muz. mok. Zalionka.

A. G-nius

KARO AVIACIJOS N. įgulos komanda balandžio 18 d. turėjo draugiškas futbolo rungtynes su 4. pėst. pulko komanda. Rungtynės baigėsi 6:2 karo aviacijos komandos naudai.

Gr. Širmulevičius

VILKAVIŠKIO ĮGULA. Balandžio 22 d. kareivinių aikštėje įvyko futbolo rungtynės tarp karių ir Kybartų „JSO“ komandų, kurios baigėsi 3:3.

J. psk. Gasiliauskas

KAS NAUJA LIETUVOJE

SUNORMUOTI ŪKININKŲ IR SAMDINIŲ SANTYKIAI. Ministrų Taryba jau priėmė žemės ūkio darbininkų samdos įstatymo pakeitimą, pagal kurį darbininkas ir ūkininkas įpareigojami laikytis savitarpinių sutarčių. Samdininkas, atsisakęs be teisėtos priežasties sutarčių, gauna atlyginimą už išstarnautą laiką, bet samdytojas turi teisės išlaikyti dvyliką dalį atlyginimo, sutarto už visą, tačiau ne ilgesnį, kaip vieneri metai, samdos laiką. Atvirkščiai, ūkininkas, atsisakęs, taip pat atlygina ketvirtą dalį algos pridėdamas. Tuo būdu bus užkirstas kelias savavališkam sutarčių netesėjimui ir žemės ūkio dezorganizacijai.

DR. BALODŽIUI MŪSŲ GARBĖS DAKTARO DIPLOMAS. Birželio 21 d. Vytauto D. Universiteto humanitarinių mokslų fakultetas Latvijos universiteto archeologijos prof. Dr. Pr. Balodžiui suteikė garbės daktaro diplomą. Prof. Balodis yra daug nusipelnęs savo specialybėje ir Lietuvai parodęs daug bičiuliškumo.

TARPTAUTINĖS RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS SKYRIUS KAUNE. Iki šiol Lietuvių Rašytojų Draugija nepriklausė tarptautiniam PEN klubui. Tik šio klubo nariu buvo mūsų žymusis rašytojas Vydūnas. Dabar mūsų rašytojai užmezgė santykius su PEN klubu ir netrukus tokio klubo skyrius bus įsteigtas Kaune.

PRADĖTI PRISAIKDINTI LIETUVOS VALDININKAI. Ligi šiol pas mus būdavo prisaikdinami tik karinių įstaiigų tarnautojai. Nuo dabar bus prisaikdinti ir visų kitų valstybės įstaiigų tarnautojai. Pirmieji prisaikdinti buvo balandžio 23 d. Finansų Ministerijos tarnautojai.

PATVIRTINTAS FILOLOGINIŲ INSTITUTŲ STATUTAS. Švietimo ministras patvirtino Vytauto D. Universiteto humanitarinių mokslų fakulteto filologinių institutų statutą. Institutų svarbiausias tikslas kalbos mokytojų parengimas.

STEIGIAMOS NAUJOS GIMNAZIJOS. Užsidarius Klaipėdos Vytauto D. gimnazijai ir Kretingai tapus pasienio centru, pasidarė būtinas reikalas čia steigti mišrią gimnaziją, kad joje galėtų mokytis buvusių Klaipėdos krašto lietuviškų vidurinių mokyklų mokiniai, nes Kretingos Pranciškonų gimnazija yra vien vyrų ir, be to, joje mokosi iš visos Lietuvos moksleiviai, o ne tik pasienio apylinkių. Progimnazija bus įsteigta Tauragės Naumiesty.

MENO PARODOS PROVINCIJAI. Lietuvos Dailininkų Sąjunga nutarė nuo rudens pradėti rengti meno parodas provincijoje, net ir mažesniuose centruose.

NAUJA PREKYBOS MOKYKLA PANEVĖŽY. Klaipėdos amatų mokyklos mokinius paskirsčius į kitas mokyklas, nebuvo kur išskirstyti tos mokyklos prekybos klasę, nes visos mūsų prekybos mokyklos perpildytos. Tuo būdu tenka atidaryti naują prekybos mokyklą. Ji bus Panevėžy ir pradės veikti nuo gegužės 1 d.

KETURIOS DIDELĖS DAINŲ ŠVENTĖS bus šią vasarą Lietuvoje. Kaune birželio mėnesį bus jubiliejinė šaulių s-gos dainų šventė, o Lietuvių Muzikų D-ja tris rajonines dainų šventes organizuoja Alytuje, Rokišky ir Šiauliuose.

KAUNO—VILNIAUS PLENTAS bus tiesiamas. Ministrų Taryba mūsų pusėje esančiam keliui plentu paversti pradžiai paskyrė 100.000 Lt. Ši suma bus panaudota iš viešųjų darbų fondo sutauptų.

Be to, iš pinigų, kurie buvo skirti Klaipėdos uostui ir kitiems viešiesiems darbams Klaipėdos krašte, paskirta 10.000 Lt. Kretingos—Kartenos ir Kretingos—Darbėnų geležinkelio darbams ir 50.000 Lt Kretingos—Kartenos plento darbams.

GALVOSUKIAI

GALVOSŪKIO NR. 12 SPRENDIMAS

35, 44, 62, 26
 3+5=8 4+4=8 6+2=8 2+6=8
 8 8 8 8
 8+8=16 8+8=16
 16 16
 1+6=7 1+6=7
 7 7
 7+7=14
 1+4=5
 5

Išsprendė: 1) V. Tulinauskas (Z.), 2) V. Kaklauskienė (Šn.), 3) Vl. Čepas (Rsn.), 4) Alg. Kalvelis (Kp.), 5) K. Tauskus (Mr.), 6) Z. Gobis (Pn.), 7) Br. Palskys (Mr.), 8) gr. J. Kojelis (2. PP), 9) gr. B. Brazdžionis (Šrv. rnk.), 10) j. psk. A. Gailiūnas (2. PP), 11) J. Zenkevičius (Al.), 12) F. Gužas (K.), 13) j. psk. J. Gurčius (5. PP), 14) St. Laukšas (Krš.), 15) psk. M. Antaniškis (4. PP), 16) psk. Kelmelis (2. PP), 17) gr. Pr. Juzuitis (pr. aps. r.), 18) psk. Šimkūnas (1. AP), 19) j. psk. Damidavičius (1. AP), 20) psk. J. Zapkus (1. PP), 21) St. Skerys (Pn.), 22) cil. J. Juodžbalis (2. inž. b.), 23) cil. Cikockas (2. PP), 24) V. Mickus (Pn.), 25) gr. K. Aukštuolis (2. KP), 26) St. Prancūzevičius (Kar. št.).

GALVOSŪKIS Nr. 16 (Vert. 1 tšk.)

j	i	k	r	s	a	s	y
ū	GINKLŲ FONDUI AUKOSI—						y
a	—PRIEŠO NEBIJOSII						ų
o							s
v	o	m	k	m	s	t	ų

300 litų dovanų... ATIDUMO UŽDAVINYS

Štai piešinėlis, į kurį prašome atidžiai pažvelgti. Iš pirmo žvilgsnio jūs matote vieną galvutę, bet jei idėmiau pažiūrėsite, rasite ir daugiau galvučių, nupieštų iš profilio (iš šono). Suskaitykite kiek yra nupiešta čia iš viso galvučių. Kas atsiųs šį sprendimą „Dienos“ redakcijai (Kaunas, Laisvės al. 19 nr.) ir įdės į voką su sprendimu pašto ženklais 75 centus, gaus laikraštį „Dieną“ 2 mėnesius. O kas dar ir teisingai šį uždavinėlį išspręs, tai dalyvaus žemiau paminėtų dovanų pasirstyme.

I dovana 100 litų
II dovana 20 litų

ir 90 dovanų po 2 litus.

Uždavinį galima siųsti lig šių metų gegužės 15 dienos.

Iš laikraščio iškarpą nereikia daryti. Prašome pažymėti kiek galvučių suradote ir nurodykit aiškiai vardą, pavardę, paštą ir kaimą arba gatvę, kur norite gauti laikraštį. Adresą rašyti aiškiai. Pašto ženklus su sprendimu siųsti: Diena, Kaunas, Laisvės al. 19 nr.

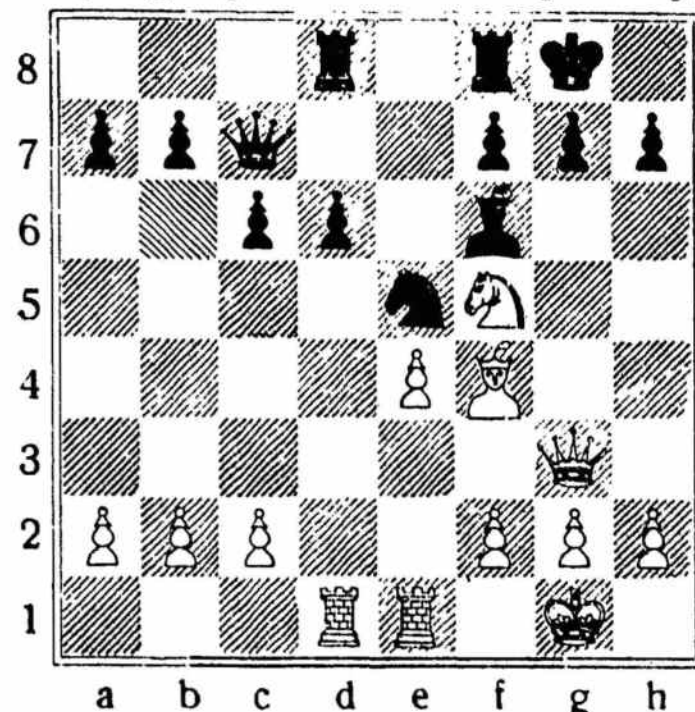
ŠACHMATAI

KAS REIKIA ŽINOTI ŠACHMATŲ TEORIJOJE

Rubinšteino variantas: 1. d2—d4 d7—d5 2. c2—c4 e7—e6 3. Žb1—c3 c7—c5 4. c4:d5 c5:d4 5. Vd1—a4+ Rc8—f6. (5. Žg1—f3 Žb8—c6 neduoda baltiesiems persvaros) 4.... e6:d5 5. Žg1—f3 Žb8—c6 6. g2—g3 Žg8—f6 7. Rf1—g2 Rf8—e7 8. 0—0 0—0 9. Rc1—g5 Rc8—e6 10. Ba1—c1 ir baltieji gali išplėsti neblogą puolimą prieš pėstininką d5. Variantas naudingas baltiesiems. Neaiškūs yra tęsinys: 9. d4:c5 d5:d4 10. Žc3—a4 Rc8—f5 11. Žf3—h4 Rf5—e4 arba Rf5—g6 ir juodieji už pėstininką turi laisvesnį žaidimą.

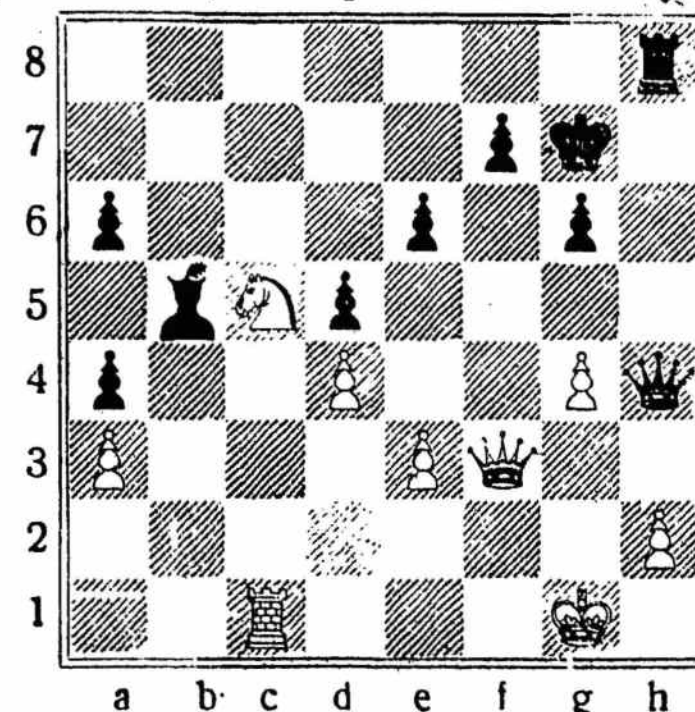
Švediškas variantas: 1. d2—d4 d7—d5 c2—c4 e7—e6 3. Žb1—c3 c7—c5 4. c4:d5 e6:d5 5. Žg1—f3 Žb8—c6 6. g2—g3 c5—c4 7. Rf1—g2 Rf8—b4 8. 0—0. Žg8—e7 9. e2—e4! d5:e4 10. Žc3:e4 ir baltieji persvareje Pasaulinėje šachmatų olimpiadoje Folkestone 1931 metais, švedai nustebino nurodytu variantu šachmatų pasaulį. Bet dabar, po atrasto 9. e2—e4! vargiai ar galima „švedišką variantą“ laikyti patenkinamu. Malonu pabrėžti, kad ėjimą 9. e2—e4! pirmą kartą pavartojo mūsų Vaitonis prieš švedą Stolzą Folkestone 1931 metais.

IŠ ŽAIDIMO STRATEGIJOS. Baltieji turi persvarą, bet pralaužti juodųjų frontą ne taip lengva. Vienintelis juodųjų silpnas taškas, tai pėstininkas d6. Bet sustiprinti spaudimą į pėstininką d6 baltiesiems sunku, nes po 1. Bd1—d2 sektų Že5—c4 ir baltieji priversti trauktis. Taigi, reikia surasti konkretesnę planą. Atidžiai išsižiūrėjus į poziciją, galima pastebėti keistą figūrų surišimo komplikaciją diagonalėj h2—b8.

Ar negalima išnaudoti tą momentą? Ir štai, baltieji gali praveisti įdomią surišimo kombinaciją: 1. Bd1:d6!! Bd8:d6! 2. Rf4:e5. Dabar juodiesiems pasilieka vienintelis ėjimas Bd6—d1! su kontroliu, bet ir tas nepadeda, nes baltieji turi atsargoje puikų finalą: 3. Be1:d1 Rf6:e5 4. Žf5—h6+ Kg8—h8 5. Vg3:e5!! Vc7:e5 6. Zh6:f7+! ir juodieji pralaimi figūrą. Po Bf8:f7 sektų Bd1—d8+ su matu. „Surišimo kombinacija“ dažnai pasitaiko praktikoje, todėl patartina pradantiems gerai išnagrinėti tik ką įvykusią kombinaciją. Aplamai, reikia pasakyti, kad turint šachmatų partijoje persvarą, reikia neatidėliojant pradėti puolimą, nes bereikšmingas ėjimas sumažina laimėjimo viltį. Todėl kiekvieno rimto šachmatininko tikslu bus: tobulintis kombiniame žaidime.

LAIMĖJIMO STRATEGIJOS. Juodųjų pozicija žymiai pranašesnė, nes spaudimas h linijoje ir geras rikio b5 diagonalinis spaudimas, aiškiai duoda suprasti, kad baltieji yra padėties šeimininkai. Baltuosius gali išgelbėti tik taktiškas žaidimas, jei nurodytoje pozicijoje bendrai ką nors dar galima sugalvoti. Atidžiai išnagrinėjus padėtį, galima pastebėti, kad juodųjų karalius ne visai saugiai apgintas. Gal galima praveisti taktišką kombinaciją? Taip baltieji turi dar vieną kelią išsigelbėjimui. Štai jis: 1. Žc5:

e6+ f7:e6 2. Bc1—c7+ Kg7—h6 3. Vf3—f4+ Vh4—g5 4. Bc7—h7+!! Bh8:h7 5. Vf4—f8+ Bh7—g7 6. Vf8—h8+ Bg7—h7 7. Vh8—f8+ ir lygiosios dėl amžino šacho. Ne sunkus, bet praktiškame žaidime labai reikšmingas pavyzdys.

UŽDAVINIO SPRENDIMAS

Užd. Nr. 5. 1. Bc8—c7+ Kh7—g8 (jei 1... Kh7—h6, tai Bd7—c2 ir t.t.) 2. Bc7—g7+ Kg8—h8 (jei 2. Kg8—f8 tai 3. Bg7—b7 ir t.t.) 3. Bg7—b7 a4—a3 4. Kf6—g6 b2—b1V+ 5. Bb7:b1 ir sekančiu ėjimu 6. Bb1—b8 matas.

Amatų kankinys

Be reikalo rikiuotės žmonės kariuomenėje žiūri iš aukšto su panieka į visokias nerikiuotas asmenybes: raštinių žiurkes, virėjus, siuvėjus, ūkvedžius ir kitus amatininkus, čia specialistais vadinamus. Nelengva tokiomis specialistais pasidaryti. Žinau pats kiek pastangų lėjau; kiek vargo reikėjo, kai norėjau kariuomenėje amato turėti. Ir tai nieko neišėjo, nes po eilės nepasisekimų likau kulkosvaidžio vežimėlio keturkojo motoro valdytoju.

Kariuomenėje, kaip dar prieš karo tarnybą man kalbėdavo buvęs pulko virėjas Samtis, geriausia ir maloniausia tarnauti virėju. Esą, ir garbė, ir pilvui laimė — valgyk, ko nori ir kiek tik

PAVASARINĖ LAKŪNO AVARIJA
Lakūnas: — Na, iš čia neišsigelbėsiu...

sveikata leidžia. Visi virėjai švelnesni žodį pataiko, nes tik nuo jo priklauso, ar košė bus nuskendus taukų kūdroje, ar liesa, kaip didysis pasninkas. Net ir skyrininkas, tas rūstusis ir niekad nesijuokias viršininkas, prieš virėją užmiršta savo didelį orumą ir taip linksmai šypsosi, kaip mieste gražią mergaitę sutikęs. Jei virėjas su samčiu griebė katilo dugnu — sriuba tiršta; jei paviršium — riebi, o jei, pagaliau, viduriu, tai nei tirštumu, nei taukų. Taip, pagal virėjo nuotaiką ir asmeniškų santykius, samtis ir vaikščioja po katilą, žiūrint savo tikslo. Na, o nuo mergaičių, tai jau apsiginti negalima. Kiekvieną, net ir kiečiausią moterišką širdį, sužavi skaidrūs virėjo veideliai, jo riebus nusišypsojimas.

Gera kariuomenėje tarnauti ir esant siuvėju, kaip pasakodavo kitas draugas. Kam reikia kelnės suglostyti, pas siuvėją, apikaklaitė sujuodo — vėl čia. Be švelnesnio žodžio, dar ir litas atsiranda siuvėjo kišenėje. Tas pats ir kitiems amatininkams. Na, o jei pakliūsi raštinen — tapsi tikru ponu. Užsiaugini ilgus plaukus, dėvi ilgas kelnes ir sėdi raštinėje. Nei tau žygiai, nei manevrai, nei sargyba.

Pavasariškai užsisvajojęs artilerininkas.

Atvykau į dalį. Prasidėjo mokymas. Visokie ginklai, statutai, o aš tik laukiu progos, kada galėsiu savo specialybes parodyti. Ilgai laukti nereikėjo. Vieną dieną, po pietų, skyrininkas paklausė:

— Kas iš jaunų kareivių nori būti sandėlininku?

— Aš, jaunas kareivis Baltrus Kiukėnas, — atšoviau. Atsirado dar keli norintieji būti sandėlininkais. Skyrinin-

— Labai buvo nesmagu, kad ir daugiau buvo konkurentų. Visus virėjus — kandidatus budėtojas surašė. Buvo beveik pusė kuopos jaunų kareivių. Mano viltys tapti virėju labai mažėjo. Kai visi norintieji buvo surašyti, budėtojas pasakė:

— Visi, ponai virėjai, paskui mane, — ir nuvedė į didelį kambarį prie virtuvės. Ten stovėjo krūva maišų bulvių ir bulvėms skusti mašina. Visi suprato reikalą, bet nieko kito neliko, teko skusti bulves. Ateityje pasižadėjau būti atsargesniu, kad vėl neįkliūčiau.

Bėgo laikas, kaip ryšių kuopos šunes. Į galvą kroviau visokių karinių gudrybių ir statutų. Į daugelį klausimų, kurie pradžioje atrodė labai neiškūs, pats radau atsakymus. Visų pirma supratau, kad kuopos budėtojas niekad negali skirti virėju ar siuvėju. Kariuomenėje nuplėšiau tris mėnesinio kalendoriaus lapus. Galvą prisikroviau visokios karinės išminties, bet jokių specialistu nelikau.

Andr. Titlius

Kuopos batsiuovys

kas mus visus nusivedė į didelį trobėšį, kur buvo truputį šiukšlių ir pasakė:

— Gerai iššluokite. Tik skubėkite, mažai laiko.

Visi griebėme šluoti. Darbą baigėme, bet skyrininkas daugiau nieko nekalbėjo apie sandėlininką.

Ėjo dienos, o mes nė vienas netapome sandėlininkais.

— Kas norit būti virėju, ateikit pas mane užsirašyti, — išgirdau vieną vakarą šaukiant eilinį kareivį, kuopos budėtoją. Na, pagaliau, manau sau, atėjo išsipildymo valanda. Gal tuoj tapsiu virėju. Reikia paskubėti.

Kuopos raštinkas sportuoja...

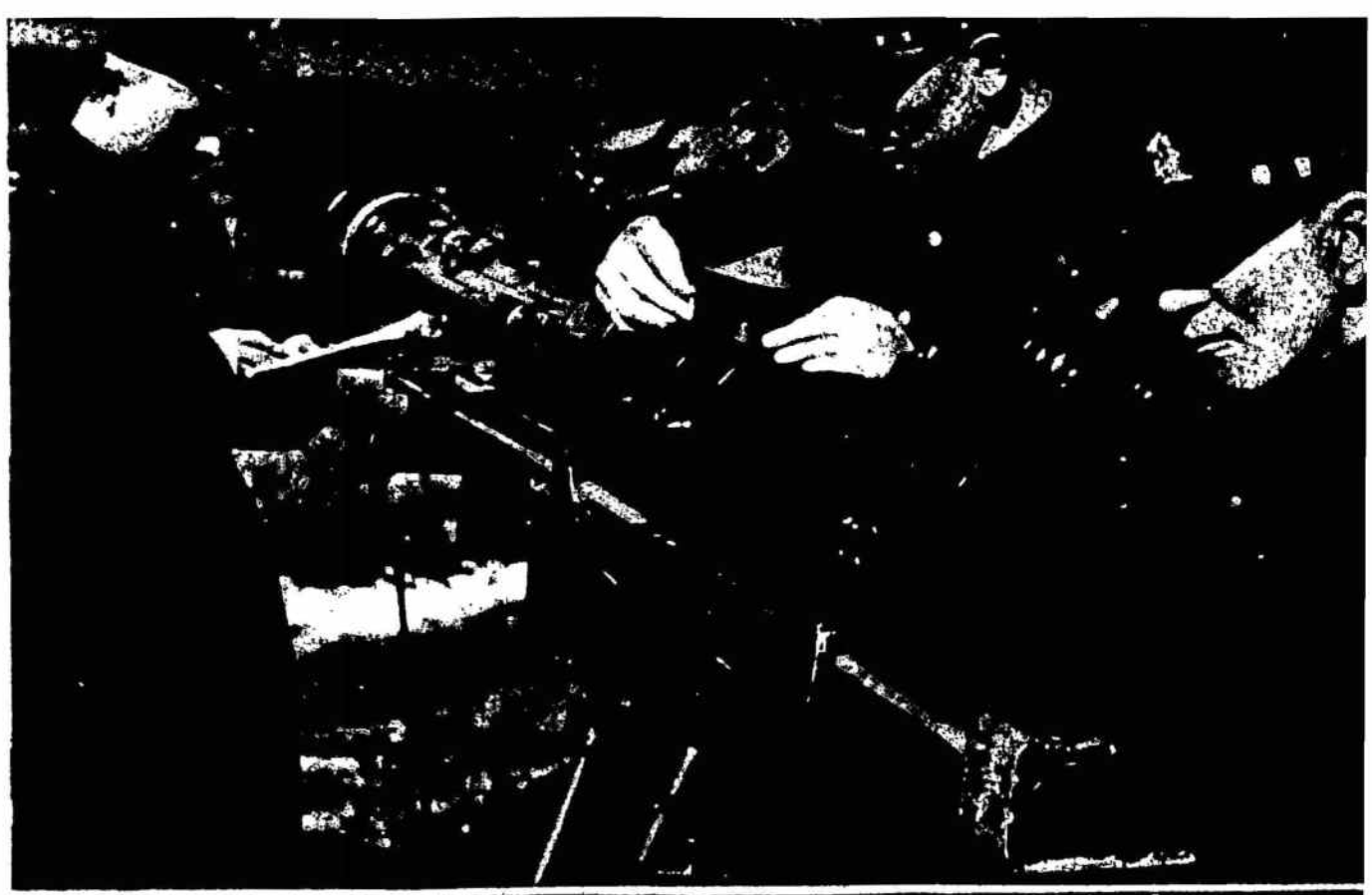
NAUJIEJI LEIDINIAI

Jonas Vytautas Narbutas. PAŽADĖTOJI ŽEMĖ. Vilniaus krašto gyvenimo vaizdai. Išleido „Čakalas“, 165 psl. Kaina Lt. 2,50.

Knygos autorius, kaip galima spręsti iš pačios knygos, iš Vilniaus ištremtas lietuvis. Būdamas Kaune, jis aprašo savo paties ir kitų vilniečių jaunųjų veikėjų, daugiausia moksleivių, darbavimąsi savo tautiečių sunkiai daliai palengvinti, ginti juos nuo skriaudėjų, stiprinti jų dvasią, šviesti jų protą ir plėsti akiratį. Čia randame daug kilnios savo tautos ir gimtosios žemės meilės. Šie Vilniaus krašto lietuvių tautinio gyvenimo vaizdeliai padės mūsų skaitytojui geriau suprasti ir giliau užjausti mūsų atskirtųjų tautiečių vargus.

Juozas Žagrakalys. DR. DOMININKAS BUKANTAS. Monografija. Dr. D. Bukanto Paminklui Statyti Komiteto leidinys, 68 psl. Kaina Lt 1.

Kas buvo ir kuo įžymus Dr. D. Bukantas, platesnioji visuomenė mažai kas žino. Iš dalies tai galima ir pateisinti, nes jis dirbo savo profesinį gydytojo ir visuomeninį darbą Zarasų apskrityje. Jis čia įsteigia „Saulės“ d-jos skyrių, gimnaziją, kooperatyvą, šv. Kazimiero d-jos skyrių, atkakliai kovojo ir iškovojo lietuviškas pamaldas Zarasų parapijos bažnyčioje. Žodžiu jis buvo ašis, apie kurią sukosi visas Zarasų apskrities tautinis ir kultūrinis gyvenimas. Ši knygutė verta pasiskaityti visiems, o ypač jaunimui, kuris ras čia pavyzdžių kaip reikia dirbti savo Tėvynės ir tautiečių gerovei.

Priešlėktuvininkai prie įrankių

Laisvą popietę

Viktoras Galinaitis. VAIDUOKLIAI. Vieno veiksmo komedija. M. Pustopedskio knygyno leidinys, Vilkaviškis, kaina Lt 1.

Ši komedija taikoma kaimo scenai, nes pastatymas yra visai paprastas. Joje vaizduojama sodžiaus gyvenimas, žmonių prietaringumas. Tuo prietaringumu nori pasinaudoti grįžęs iš Amerikos lietuvis Tirštimas. Tirštimas nori supirkti iš apylinkės gyventojų žemes ir sudaryti stambų ūkį. Bet vienas nesutinka parduoti savo tėviškės. Tada Tirštimas griebiasi išnaudoti kaimiečių silpnąją pusę — prietaringumą ir vakarais pradeda svaidyti akmenimis į trobą ir kiemą. Jau buvo žmogelis besirengiąs parduoti savo ūkį, bet čia sugaunamas ir vaiduoklis — Tirštimo sūnus Juozas.

Atsiusta paminėti

Norb. Skurkis MIC, SAVO KOJOMIS. Knyga jaunimui, gimnazistams, ištroškusiems kilnios minties žodžio. Puikus spalvotas dail. V. Z. Stančikaitės-Abraitienės viršelis. 96 psl., kaina Lt. 1,—.

Prof. dr. V. Padolskis, KELIONĖ Į ŠVENTĄJĄ ŽEMĖ. Mokslo tikslais profesorius keliavo į Palestiną, bet tas kelionės aprašymas pajavairintas asmeniškais išgyvenimais. Knyga įdomiai skaitoma. Gausiai iliustruota paties autoriaus nuotraukomis. Menišką viršelį darė dail. V. Z. Stančikaitė-Abraitienė.

Did. Kunig. K. K. Romanovas, vertė kun. dr. J. Navickas MIC, ŽYDŲ KARALIUS. Keturių veiksmų drama, ypač tinkanti vaidinti Gavėnios metu.

Gaunama knygynuose, Marijonų spaudos adm. Marijampolėje ir Kaune.

Populiarioji Biblioteka Nr. 11. **Thea von Harbou, INDŲ KAPAS.** Romanas. Išvertė J. Šimkus. 212 psl. Lt 1,50.

Romano rašytoja žinoma Benjamino Gigli filmos „Motinos daina“ scenarijaus autorė. Pagal „Indų Kapą“ filmą taip pat turėjo didelį pasisekimą, kas rodo ir paties veikalo įdomumą.

Karinės žinios

D. BRITANIJOS TERITORINĖ KARIUOMENĖ.

D. Britanijoje, be nuolatinės reguliarios kariuomenės, laikoma ir pagalbinė teritorinė kariuomenė. D. Britanijoje nėra priverstinos karinės prievolės: kareiviai yra samdomi. Taikos metu teritorinės kariuomenės etatai siekia 229.000 žmonių, o š. m. kovo 1 d. įsirašiusių karių skaičius siekė 212.000.

Iš 300 teritorinės kariuomenės pulkų 150 jau yra pilni ir daugiau nebegali priimti savanorių, kurių skaičius šiais metais smarkiai auga.

Anglų teritorinė kariuomenė buvo įsteigta 1908 m. Ji buvo suorganizuota iš savanorių ir buvo paskirta tik kraštui saugoti. Ji susidarė iš vyrų, kurie savo atliekamą laiką

skyrė susipažinti su karo tarnyba. Jiems buvo mokamas mažas atlyginimas kiekvienų mokslo metų gale. 1914 metais tos kariuomenės skaičius jau siekė 265.000, o 1918 metais 1.050.000 žm., iš kurių 627.000 buvo nukauti bei sužeisti; 70 apdovanota Viktorijos kryžium (aukščiausias karo ordinas).

Dabartinė teritorinės kariuomenės sudėtis skiriasi nuo buvusios prieš 1930 metus. Šių dienų kariuomenė yra padalyta į dvi skirtingas rūšis: priešlėktuvinės divizijas ir lauko kariuomenę. Karo metu teritorinė kariuomenė turės 340.000 vyrų. Prieš 1935 m. priešlėktuvinė apsaugoj tebuvo 6.000 vyrų, 1937 m. 27.000, o šiandien jau 75.000.

Teritorinė kariuomenė taip pat gerai ginkluota, kaip ir reguliari. Ji yra nepamainoma reguliarios kariuomenės talkininkė (Pagal C. Congreve Britain's territorial Army).

ESTIJOJE STIPRINAMA KRAŠTO APSAUGA. Prieš išvykdamas su vizitu pas Lenkijos kariuomenės vadą, estų kariuomenės vadas gen. Laidoneris pareiškė spaudai, kad estai jau išleido daug lėšų karo aviacijai sustiprinti ir kariuo-

Anglų teritorinės kariuomenės vyras nešasi savo karinę aprangą

New Yorkas

Naujai statomoji Europos krepšinio pirmenybėms halė Kaune *Iz. Girčio nuotr.*

meni motorizuoti. Buvo sudarytas krašto apsaugos stiprinimo 5 metų planas ir numatoma pagreitinoti visus planuotus darbus. Krašto gynimo reikalams įvestas specialus mokėstis: prie visų valstybinių mokesčių pridedama dar 10% krašto apsaugai stiprinti. Prailginta karinė tarnyba nuo 12 mėn. iki 18 mėn. žemyno kariuomenėje.

LENKIJOS KARO LAIVYNO FONDAS. Lenkai nuo senų laikų turi karo laivyno fondą, į kurį nuolat plaukia aukos. Pr. m. buvo jau surinkta apie 2.000.000 auksinų (zlotų). Nutarta užpirkti Lenkijos jūrų laivynui du naikintojus, kurie laikomi labiausiai tinkamais Lenkijos taktinėmis aplinkybėmis. Tai tik pradžia karo laivų statybos; numatoma pastatyti visą seriją naikintojų. Be šio fondo, Lenkijoje yra dar bendrasis ginklo fondas, o po santykių įtempimo su vokiečiais įsteigtas dar karo aviacijos ir priešlėktuvinės apsaugos fondas, į kurį jau surinkta daug milijonų auksinų.

DIDŽIULIS PLENTAS. Vokiečių žurnalas „Militär-Wochenblatt“ rašo apie naują plentą, kuris yra vedamas Amerikoje. Tasai plentas eis skersai per Šiaurės Ameriką ir pasuks į Čilį ir Argentiną. Statyba pradėta prieš 16 m., tuo tarpu pratiesta apie 10.000 km kelio. Likusi neužbaigta plento dalis bus baigiama kiek galima greičiau. 1941 metų gale bus baigtas Teksaso-Panamos ruožas, 4320 km ilgio. Tačiau jau šių metų gale bus galima, kad ir mažomis kliūtimis, susisiekti automobiliu iš Panamos į Kanadą.

NAUJAS GINKLŲ FABRIKAS. Suomijos Jyvaskylos mieste atidarytas pirmas valstybinis ginklų fabrikas, skiriamas ginklams taisyti. Be to, susitarta su švedų „Bofors“ firma ir bus gaminamos tos firmos sistemos patrankos.

KARL